Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 5 МАРТ
№ 19 (2230)
1959 шу

Мах 20 кап.

ЦХЬА БАРТ А БОЛАШ КХАДЖ ТАССАРЦА, ХОРЖАМИЙ СИЙНА КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШ ДАХАРЦА ХЬАХЬЕКХАР СОЮЗНИИ АВТОНОМНИИ РЕСПУБЛИКАЙ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТАШКЕИ МОТТИГАШКАРЧА СОВЕТАШКЕИ 1-гІча МАРТА ХОРЖАМАШ ХИННАЧА ЕРРИГАЧА СОЮЗНИЙ РЕСПУБЛИКАШКА БАХАЧА КЪАХЬЕГАМХОША КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕНА ГОНАХЬА ШОАШ КХОТАБЕННА ХИЛАР, ПАРТЕН XXI-гІча СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЯРНА ШОАЙ БЕРРИГА НИЗ ДІАБАЛА ШОАШ КИЙЧА ХИЛАР.

Общественни кхачан гІулакх дІахо а дегІадоаладарахи тоадарахи

ССКП-а Центральни Комитетой СССР-а Министрий Советой «Общественни кхачан гІулакх дІахо а дегІадоаладарахи тоадарахи» болх соцам тІаийцаб. Цу тІа белгалдоаккх, ССКП XX-ча съезда соцамаш кхоачащдеш, партийни, советски, боахама, профсоюзни организацеша мехка чухь общественни кхачан гІулакх дегІадоаладеш лоархІам болаш болх баь хилар. Укх тІеххьарча шерашка городашкеи юрташкеи лоархІам болаш дукхагІа хиннай общественни кхачан предприятеш, эшаш йолча холодильникашца, технологически а торгови а оборудованеца уж Іалашъелга лакхденнад, кухонни продукци дукхагІа арахец, бахача наха общественни кхачанца ду гІулакх тоадаьд.

Цхьабакъда, бахача наха эшарга диллача хІанз а тІехьадисаь латт общественни кхачан гІулакх, бахача наха эша общественни кхача дукхагІа а наха шоашта цІагІа кийчбечул аттагІеи пайданегІеи а хилийта аьнна оттадаь декхар дизза кхоачащдеш а дац. Дуккхача городашка, болхлой поселкашка, юрта кхоачам хиллал яц столовеш, чайнеш, кафеш, закусочнеш. Шерра яьржаяц дезалашта даа хІама кийчдеш йола кухнеш, цІагІа дуаргдолаш даа хІама дохкилга, Іалальмате кІезига йохк бахача нахага кхачан полуфабрикаташи кулинарни хІамаши. Общественни кхачан предприятей болх вІаштІехьа боаккхача цІенхаштта дола кхоачамбоацараш да.

ССКП ЦК-аси СССР-а Министрий Советой харцахьа лерхІ, боахама организацей хьалхле лелаераша, промышленни предприятей, совхозий, дешара заведеней директораша общественни кхача вІаштІехьабаккхари столовеш яхкари шоай гІулакх а ца лерхІаш, маьхаш деча организацей гІулакх лерхІилга, хІаьта партийни, советски, профсоюзни органаша иштта болча хьалхле лелаерашка общественни кхачан гІулакх цар во леладеш хилар дІа ца хойтилга, общественни кхачан гІулакхо общество материальни а къахьегама а торонаш кхоярал совгІа, дезала цІагІара хьал овлан тІара хувцаш а кхалнах цІагІарча гІулакхех мукъабоахаш а хилар цар ца лоархІилга.

ССКП ЦК-аси СССР-а Министрий Советой союзни республикай компартей ЦК-ашта, ССКП-а крайкомашта, обкомашта, горкомашта, райкомашта, союзнии автономнии министрий Советашта, къахьегамхой депутатий Советий краевой, областной, городской, районни исполкомашта, ВЦСПС-а, Центросоюза, цар моттигерча органашта тІадиллад укх гаргарча шерашка дуккхача къахьегамхошта общественни кхача шортта а, цар шоашта цІагІа кийчбечул аттагІа а дарегІа а хургболаш, моттигера хьалаш а лаьрхІа, хІара областе, городе, районе общественни кхачан гІулакх дегІадоаладеча де дезар белгал а даьккха, из чакхдаккха.

1958-ча шера хинначул 1965 шера общественни кхачан предприятеша продукци шозза дукхагІа арахеца оттадаьд, дукхагІа бола болхлой, гІулакхера нах, дешархой общественни кхачанна юкъе а озаргболаш. 1959—1965 шерашка 3,1 миллион саго Іохайна хІама юаргйола моттиг а йолаш, пачхаьхьалкхени кооперативнии торговле гІолла общественни кхачан предприятеш 64,3 эзар дукхагІа яхка аьнна йоккха задани чІоагІъяьй. 1959—1961 шерашка столовеш, ресторанаш, чайнеш, кафеш, закусочнеш кхачан полуфабрикаташца болх бе йоахаргья. Общественни кхачан предприятеш полуфабрикаташца ІалашъергйІола дуккха гІулакхаш де лаьрхІад.

Союзни республикай министрий Советашта тІадиллад болх вІаштІехьабоаккхилга тоадарца, кхача кийчбеча балхашта шерра механизаци ярца, цу ларда тІа общественни кхача кийчбеча болхлой къахьегама овсарле лакх а еш, кхача кийчбеча рузкъа зийхьа довлгеи иштта цу тайпара дола хІамаши дІа а доахаш, общественни кхачан предприятей кхача кийчбеча а цунца дувзаденна долча гІулакхашка а дІабода мах лохбеш дола гІулакхаш чакхдахар.

Подсобни боахамашка хьакхарч чуоттаяь тоаярца, кроликаши, гІажаши, боабашкаши лелаярца, Іамашка а хий соцадьча моттигашка а чкъаьрий кхабарцеи уж лувцарцеи, городашта гонахьарча совхозашкеи колхозашкеи коартолаш а баьца даараш а дукхагІа дахарца общественни кхачан предприятеш хадданза продукташца Іалашъе, кхачан торонаш дукхагІа хулийташ дола гІулакхаш чакхдаха лерхІ.

Соцама тІа оттадаьд общественни кхачан предприятеш автомобилашца, мотороллерашца, хиланза яргйоацача тепловой а технологически а оборудованеца, инвентараца, пхьегІашца Іалашъярна де деза гІулакхаш.

1959—1965 шерашка общественни кхачан предприятешка шерра юкъедоаладергда бахача нахага цІагІа даа хІама дохкилга, Іуйрийна, делкъийна, сарахьа дуача хІаман абоненташи чекаши хьалхехьа йохкилга, йолаш йолча предприятеша дукхагІа хІама дІахеца а наха деча гІулакха культура лакхъе а торо хулийташ йола самообслуживании, кхыйола методаши, цу тайпара йола прогрессивни формаши дІахо а шерагІа йоаржорг а тоаерг а я.

1959—1960 шерашка общественни столовеш йохкаргья ерригача совхозашка, цар центральни усадьбашка санна йоккхагІча отделенешка а йохкаш.

Колхозникаштеи цар дезалаштеи гІулакх дергдолаш колхозни столовеш йохкаш бу болх шерагІа боаржабар могаду колхозашта. Центросоюзаи потребительски кооперацен организацештеи тІадиллад колхозни столовешка повараш бохийташ, хиланза яргйоаца технологически оборудовани, столовен пхьегІаш, инвентарь луш общественни кхача вІаштІехьа боаккхача моттиге колхозашта практически новкъостал де а, хІаьта иштта столовеш хьалъярна эшача типови проекташца колхозаш Іалашъе а.

ССКП Центральни Комитетой СССР-а Министрий Советой профсоюзни организацей теркам тІабахийтар общественни кхачан предприятей балха еш йола общественни контроль лакхагІа айъярна, къахьегамхошта дикагІа гІулакх де лоаттаю социалистически ях общественни кхача кийчбеча болхлошта юкъе шерагІа йоаржаярна.

Соцама тІа белгалдоаккх, общественни кхачан гІулакх дІахо а дегІадоаладари овлан тІара тоадари ерригача партийни, советски, профсоюзни, боахама организацей кертерачарех цхьа декхар хилар.

(ТАСС).

1959 шера 1-ча марта къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете хоржамаш дара итогех бола Городской хоржамий комиссен

ХОАМ

Хоржамий городской комиссес дІахойт къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете 1959 шера 1-ча марта хоржамаш дарах хьахинна юххера бакъдараш.

1959 шера 2-ча марта дийнахьа 12 сахьат даьлча хоржамий Грозненски городской комиссега хьакхаьчар хоржамий ерригача 137 участкови хоржамий комиссеша оттадаьча бакъдарех бола къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете хоржамаш дарах Округной хоржамий комиссей хоам.

Хоржамий ерригача Участкови комиссешкара хьакхаьчача бакъдарех къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете хоржамаш деча дакъа лаьцар регистраци яьча берригача харжархоех 99, 92 процентo.

Ерригача 350 хоржамий округашка коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта кхадж тессар хоржамашка дакъа лаьцача харжархоех 98, 72 процентo.

«Нохч-ГІалгІай АССР-а районни, городской, поселкови, аульни, станични, юртий къахьегамхой депутатий Советашка хоржамаш дарах йолча Положенен» 28-ча статьяс маяхха хІара хоржамий округе гІолларча материалашка а хьежа Грозненски городской хоржамий комиссес дІаязбаьб Грозненски городской Совете гор. Грознерча ерригача 350 хоржамий округашка гІолла хержа депутаташ.

Хержа беррига депутаташ коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташ ба.

Къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете хормамаш дара Городской хоржамий комисси.

Партени халкъеи йохаргйоаца цхьоагІо

Союзнии автономнии республикай Лакхехьарча Советашка а моттигашкарча Советашка а хоржамаш хилар 1-гІча марта Российски Федераце, Украине, Белоруссе, Узбекистане, Казахстане, Молдаве, Латве, Таджикистане, Туркмене.

Къаьстта белгалдаьнна да укх шерара хоржамаш. Дукха ха йоацаш йистеяьлар шерра коммунистически общество хьалъярна Іалальмате йоккха программа оттаяь йола аргІан йоаца XXI-гІа ССКП исторически съезд. Шоай дай мехко даьхача толамех доккхал а деш, дикача перспективаша дог гІоздаьккха а болаш ухар харжархой коммунизм хьалъеча керда коталонаш яхара тІехьа, шоай ираза духьа кхадж тасса. Советски наьха доккха, безаме цІей хилар хоржамех, цхьоагІо йолаш а берригача къахьегамхоша цхьатарра дакъа лоацаш а чакхдьалар уж.

Москва — Советски Социалистически Республикай Союза столица. Асфальта тІа мехкаеш йола ІажагІ бесса электрически сердало йоаянза а йолаш Іуйрийна эггара хьалха йоагІача автобусащцеи траллейбусащцеи улицашка баьлар эзараш бола москвичаши цар хьашийи. Ашарий оазаш екаеш репродуктораш яр, хоржамий участкай фасадаш а «Марша доагІалда!» аьнна цІеча кІада тІа гІолла яздаь дешаш а сийрдадоахаш йоагар лампай цІераш.

Москверча Калинински хоржамий округа № 17 йолча хоржамий участке кхадж тоссаш бар прожекторни заводера болхлой. Іалальмате дикача къахьегама коталонашца ера предприятен коллектив хоржамашка. Бетта йола план ханал хьалха кхоачаш а яь, районе хьалха латтача предприятешца яр завод.

Столицерча № 56 йолча хоржамий участке шоай граждански декхар кхоачащдеш бар Лихачева цІерахча автомобильни заводера къахьегамхой. Кандидатий цІераш тІайола бюллетенаш цхьатарра хьаийдеш бар хьалха денз болх беш хьабоагІа болхлой, кагирхой — машинаш хьаеча къаьнагІча болхлой тешаме тІехье. Царех хІара вар дикача балха толамашца духьал вера хоржамашта.

... Іуйрийна гІийлла гІеттача кІура юкъера къаьстта доккха хьаувттар наха чуІе хьадаьча кердача цІеной Къулбехьен-Малхбузехьарча Москвен барайтталагІча квартала сурт. Царех цхьайолча корпусашка баха чуховшабаьб нах. Цар чу бахаш бола нах геттара Іурре а болабелар № 99 йолча хоржамий участке аха.

23-гІча феврале мара оттаяь яланзар цу участке харжархой спискаш. Уж спискаш дукхагІа хьаІовра кердача квартирашка нах дукхагІа чу мел хувш. Цу безамеча дийнахьа вІашагІкхийтар кердача цІеношка баха хайша нах халкъа Іаьдал хоржача, Ленински горы яхача йоккха район йиллар лайна Іаьдал хоржача участке.

Ленински горы яхача моттигерча Московски Университета цхьа вестибюль хьалйизар кагирхоша, Советски Конституце шоашта енна бокъо духхьашха кхоачашъеш бар царцара дуккха студенташ. Царна юкъе бюллетень хьаийцар цига студент волча Алма-Атерча Ю. Михеевс. Цунца цхьана кхадж тоссаш вар цун курсацара, дукха ха йоацаш бетонщик а волаш Ленина цІерах йола стадион а телецентр а хьалъеш ваьлла П. Цирульникови кхыбараши. Хоржамий урнашка хьатІа баьхкар цар хьехархой: академикаш А. Несмеянов, А. Топчиев, Д. Скобельцын, И. Петровский, Б. Стечкин, Е. Варга, А. Деборин.

ЧІоагІа патриотически дог гІоздаларца чакхдаьлар Москвера хоржамаш. Делкъел тІехьагІа 4 сахьат даьнача хана 97,9 процент бола москвичаш кхадж тесса баьлар. Царца цхьана шоай граждански декхар кхоачащдир столице баьхка хиннача Молдаверча комсашкхоераша, Воркутерча шахтераша, Калининерча летчикаша, шоай кулгашца коммунизма сийрда гІишло хьалъеш а деррига дунен тІара машар чІоагІбаь лоаттабеш а болча кхы дуккхача советски наха.

18,5 эзарнел совгІа депутат моттигашкарча Советашкеи 33 депутат Российски Федерацен Лакхехьарча Советеи хержав къахьегама Ленинградо. ДІаяхача хана даьча хоржамашка херза хиннарел 3 эзар саг совгІа нах ба уж.

Невски застава! Ший революционнии къахьегамани гІулакхашца цІи хеза Ленинградера йоккха болхлой район я из. № 7 йола хоржамий участок. Цига хьалхарчарца кхоачащдир шоай граждански декхар городера наькъаш дохкаш болча Мазаев яхача мареи сесагеи. ХІанз итт шу да Невски районерча наькъаш дехкача тресте цар цхьана болх бу. Мазаев Евгений Евгеньевич Іаьржа болхло вар, хІаьта хІанз экскаватор лехкача машиниста помощник ва, цун сесага Лидия Степановнах эггара дикагІа йола тІо никъ буллаш йола болхло хиннай. Кхадж тоссаш хиннарашца вар М. В. Яновский — В. И. Ленина цІерахча машинаш еча Невски заводе цІи хезза вола мастер. Из сийленца накъа вера хоржамий денна — февральски план цкъаи ахаззеи тІеххкоачашъяьй цун участо.

12 сахьат даьннача хана ахаел совгІа бола харжархой кхадж тесса баьннабар Ленинграде. Цу тайпара хоржамаш дика чакхдалара хьакъехьа радиограммаш кхаьчар Арктикера, Атлантикан, Тихии Индийскии океаний хиш тІа боал тувсаш лелача Балтийски пароходствоцарча кемаш тІара.

Харжархоша дика дакъа лоацаш чакхдаьлар хоржамаш Хабаровске, город-турпал йолча Сталинграде, индустриальни Свердловске, къаьнача Брянске, Российски Федерацен кхыча городашкеи юрташкен. РСФСР Центральни хоржамий комиссено баьча хоамах 1-гІча марта сайрийна 6 сахьат даьннача хана республикерча берригача харжархоша хІана динзар аьнна кхоачащдир шоай граждански декхар.

Украинан столица — Киев. Іаламо ше нийсдаь хила мегар Украински ССР Лакхехьарча Советеи республикан моттигерча Советашкеи хоржамаш деча хана эггара хьалхара бІаьстан ди. Селла къьга сийна сигалеи сийрда хьежаш малхи ца хула дукха ха яр.

Кердача сийрдача школе яр Ленински районера № 17 йола хоржамий участок. Низткъа мара сабелгало яьннаяцар дуккха харжархой цига баха арабаьннача хана. Байя ког а ловзаш хьачуваьлар воккха саг Калиновский Михаил Васильевич. Хьалхарчарца кхоачащдир цо ший граждански декхар. Киеверча наха дика вовз къаьна большевик, гІайттача арсенальцашца хьинаре дакъа лоацаш хинна, 1918 шера гІайттача наьха шоллагІча Украински бригадан командир хинна Михаил Васильевич вайза ца Іеш, цун даь-да а, вежарий а, веший къонгаш а — КалиновскийгІар пхелагІча даьта ценз хьайоагІа тІехье а, В. И. Ленина цІерахча Арсенала дикагІа бола болхлой уж хиларах тарра.

— Сай Даьхе хозъялара тІехьа, халкъий машара а доттагІленна а тІехьа, вай Ленински партена тІехьа, ираз долча коммунистически кхоаненна тІехьа тессар аз кхадж, — аьлар цо харжархошта юккъе.

Цу дешашца къаьнача коммуниста хьахайтар коммунисташ болча а парте боацача а наьха блока кандидаташта дог раьза долаш кхадж тессача Киеверча берригача къахьегамхой уйлаш а дага латтараш а.

Массане дакъа лоацаш а барт болаш а чакхдаьлар хоржамаш Сталине, Луганске, Харькове, Запорожье, Днепропетровске, Одессе, Львове, Украинерча кхы дуккхача городашка а юрташка а. Дийнахьа шиитта сахьат даьннача хана дукхагІа бола харжархой кхадж тесса баьннабар.

Сатийнача Іуйрийна Кремлевски курантий ашара хьисапера зов мадаьллинге а хьаеллаелар Советски Белоруссерча ерригача хоржамий участкай наІараш. Кхадж тасса болабелча белорусски халкъо хьахьекхар ше Коммунистически партена гонахьа кхотаденна хилар.

Хоза кийчъяь яр Узбекистана городаши юрташи.

Цей долча хьисапе дукха нах бар хоржамаш хулча дийнахьа Узбекистане эггара хьалха газ чуйиллача моттигашкарча керда ехкача округий хоржамий участкашка.

Узбекистане кхадж тассар мишта чакхдаьннад тІехьагІо хьахьокхаргда цІенхашттарча мугІарашка дІаоттаргйолча цифраша. Цхьабакъда, кхадж тасса болабенначул тІехьагІа массехк сахьат даьлча тешшаме ала йиш йолаш дар, хоржамаш дика чакхдоалаш латт, аьнна. Цунна тешал дора массава а кхадж тасса кийча хиларо, безаме елаенна йолча юхьмараша, дег тІара раьза болаш вІаший хеттача моаршалаша.

Нийсса Іуйрийна ялх сахьат даьннача ханна хьаьший безаш долча цІен санна наІараш хьаеллаелар Алма-Атерча ерригача 188 хоржамий участкан. Хоржамий урнашта хьатІаухар Казахски столицен металлисташ, гІишлошъераш, Іилманхой, предприятешкареи учрежденешкареи болхлой.

Укх шера Казахски ССР Лакхехьарча Советe хоржаш 450 кандидат вар, вешта аьлча дІадахача хоржамашка хинначул 25 саг дукхагІа. ДІадахача хоржамашкарчул 11 эзар депутат дукхагІа хержар укх хоржамашка Советски Іаьдала моттигерча органашка. Республикерча массайолча моттигашка Іалальмате дика чакхдаьлар хоржамаш.

Пачхаьхьалкхен Іаьдала Лакхехьарча органа депутаталла вахийта 281 кандидати моттигерча Советашка депутаталла вахийта 24 эзар саг гаргген хьоттавир Молдаверча къахьегамхоша хоржамашта хьалха шоай хиннача собранешка. Халкъо хержача кандидаташта юкъе ба дикагІа бола болхлойи колхозникаши, партийнии советскии органий болхлойи, интеллигенцегара викалаши. Кхадж тасса аьнна спискашка дІаязбаьча харжархоех 90 процентал совгІа болча республикерча харжархоша кхоачащдир шоай граждански декхар 1-гІча марта делкъел тІехьагІа ши сахьат доалача ханна.

Советски Конституце шоашта еннача бокъонех пайда а эцаш, массане цхьа барт а болаш кхадж тессар Латверча къахьегамхоша.

Ригерча Ленински района № 1 йолча хоржамий участке ерригa цхьана а йолаш кхадж тессар коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цІи яккхар духьа къахьегаш йолча Я. Лауриньша бригадо. Кемашта ремонташ еча завода къонача болхлоша ях лаьцай ворхІ шера йола задани пхе шера кхоачашъяр духьа. ХІанзле хьалхарча квартала план кхоачашъяьй бригадо.

300 депутат республикан Лакхехьарча Советен хьалха дІадахача хоржамашка хержачул кхо эзар саг гаргга совгІа а волаш 15 эзар депутат моттигерча Советашкеи хержав таджикски халкъо 1-гІча марта.

Туркменски ССР-а Лакхехьарча Советe хоржаш 282 саг вар, дІадахача хоржамашка хержачарел 24 саг совгІа.

Цхьа барт а болаш кхадж тассарца, хоржамий сийна къахьегама толамаш дахарца хьахьекхар союзнии автономнии республикай къахьегамхой депутатий Лакхехьарча Советашкеи моттигашкарча Советашкеи 1-гІча марта хоржамаш хиннача ерригача союзний республикашка бахача къахьегамхоша шоай Коммунистически партена гонахьа шоаш кхотабенна хилар, партен XXI-гІча съезда решенеш кхоачашъярна шоай беррига низ дІабала шоаш кийча хилар.

(ТАСС).

ТАСС-о харцду

Американски Ассошиэйтед Пресс яхача а кхыйолча а агентстваша арадоахача хабарашта тІагІолла укх тІеххьарча хана цхьадолча бейрутски каирскии газеташа чІоагІа а доаржадеш а дувц, Советски Союз дуккха бола жугтий Израиле дІабахийта гІерт яхаш. Цар иштта дувц, СССР-ерча жугтий делегацес «дерригдунен сионистски конгрессе» дакъа лоацаргда яхаш а. Американски уж хоамаш арадоахаш дола уж газеташ Советски Союзах во уйлаш йохка а Іарбий мехкашца цо лелаю дикача дагара политика толхае а гІерт.

Цу гІулакхаца дувзаденна ТАСС декхарийла я американски Ассошиэйтед Пресс яхачеи кхыйолчеи агентстваша арадаьха, цхьадолча бейрутскии каирскии газеташа дувца хабараш харцхилари из воча уйланца дага лаьца хІама хилари дІахайта.

Американски пропагандан тийшабалха уж газеташ къайладахар а, Вашингтонеи Тель-Авивеи СССР-ера жугтий Израиле бохийт аьнна дагалаьца бІеха уйла йоаржаеш, Советски Союзаи Іарбий мехкаштеи юкъера доттагІал дохаде гІерташта цар новкъостал деш хилар новкъа да.

Советско-английски КОММЮНИКЕ

3 марта Москве Кремлерча Йоккхача Двореце кулгаш яздир советско-английски коммюникена.

Коммюнике тІа кулгаш яздир СССР-а Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевси Великобританен Премьер-Министра Г. Макмилланеи.

Коммюнике тІа йоах, СССР-а Министрий Совета Председателеи ВІашагІкхийттача Королевствон Премьер-Министреи шоашта юкъе къамаьлаш хулаш дІадахача итт дийнахьа дерригача дунен тІа чІоагІа теркам тІабохийташ долча эггара кертерча дешай хьакъехьа шоай йола уйлаш вІаши йовзийта йиш хилар.

ПаргІатта вІаши уйлаши идеяши йовзийташ моттиг хиларо йиш хилийтар шинна а пачхаьхьалкхен позицеш дикагІа вІаши йовзийтеи дукхагІа нах юкъе а болаш хІанз хургйолча дунен халкъий переговорий гІулакха юкъе пайдане дакъа лацийтеи.

Коммюнике тІа йоах, шинна а мехка правительствошта керте латтараша бакъдир дунен халкъий испекцени контролеи система а хургйолаш ядерни герза тохкамаш делга дІадоаккхаш беча барта Іалальмате боккха лоархІам хилар. Ядерни герза тохкамаш делга дІадаккха аьнна гулъеннача Женевски совещанен балхага а хьежа, мегаргбола барт барна шоай низ тІабахийта соцадир цар.

Шинна а оагІоно бакъдир Германецеи Берлинацеи дувзаденна дола дешаш тІехьа а ца тетташ къоастадар Европе а дерригача дунен тІа а машари кхерамах лоравалари хьаллацарна а из чІоагІдарна а Іалальмате чІоагІа лоархІаме хилар. Цудухьа цу дешашца хьаштдолча правительстваша цу дешай хьакъехьа шоай йола уйлаш вІаштІехьа йоахаш гІулакх дергдола переговораш кастагІа йича бакъахьа лаьрхІар цар. Иштта ю переговораш Европа кхерамах лораергйолча чІоагІача системан лард лерхІ цар.

Правительствашга керте латтараша раьза а болаш тІаийцар вІаши юкъе культуран бувзамаш дегІадоаладарах шинна а оагІон викалаша яь доклад. Цар иштта белгалдаьккхар, шин мехка юкъера торговлен гІулакх дегІадоагІаши кхы а чІоагІагІа дегІадоаладе йиш йолаши хилар. Уж раьза хилар, хІанз переговораш еча хинначул дикагІа торговлен гІуллакх дегІадоаладе йиш хулийташ иола торонаш йовзаргйолаш касташха ВІашагІкхийттача Королевствон министр керте а волаш Советски Союзе Англе мисси яйтара.

СССР-а Министрий Совета Председатели ВІашагІкхийттача Королевствон Премьер-Министри тешаш ба, Советски Союзеи ВІашагІкхийттача Королевствони правительствашта керте латтараш вІашагІбеттaлуш дІадоладенна гІулакх шинна а мехка халкъашта юкъера доттагІали дика гІулакхаши дегІадоаладеш, хІаьта иштта дерригача дунен тІа машар лорабеш а чІоагІбеш а дІахо хьоргхиларах.

Коммюникеца ба культуран гІулакхаш вІаши довзийтарах баь барт а.

(ТАСС)

Великобританен Премьер-Министр Гарольд Макмиллан Москвера цІавахар

Внуковски аэродроме гулбеннача москвичаша дика накъаваьккхар кхоалагІча марта делкъел тІехьагІа «Комета» яхача самолетаца Лондоне цІаводаш хинна Великобританен Премьер-Министр Гарольд Макмиллан. Цунца цхьана цІабахар кхыча мехкашцарча гІулакхий Министр Селвин Ллойд а премьераца СССР-е баьхка хиннараш а.

Английски хьаьший накъабоахаш хилар СССР-е Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев, СССР-а Министрий Совета Председатела заместителаш Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, А. Н. Косыгин, СССР-а кхыча мехкашцарча гІулакхий Министр А. А. Громыко, СССР-а Культуран Министр Н. А. Михайлов, кхыбола официальни нах а.

Хьаьший накъабоахарашца хилар СССР-ера Великобританен посол сэр Патрик Райли, дипломатически корпуса членаши, хІаьта иштта Советски кхыча мехкареи корреспонденташ а.

СССР-а Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевс аэродроме къамаьл дир.

Цо даьча къамаьла жоп луш къамаьл дир Великобританен Премьер-Министра Гарольда Макмиллана а.

Н. С. Хрущевс а кхыболча советски хьалхле лелаераша а хьаьший самолета тІа кхаччалца накъа а баьхар, никъ дика а бийцар царна.

ГДР-н правительствос хьийха СССР-а Министрий Совета Председатель нов. Н. С. Хрущев дунен халкъий Лейпцигерча ярмарке вахар

Германски Демократически Республикан правительствос СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев город Лейпциге хьийхар дунен халкъий бІаьстанарча ярмаркага хьажа а. из йовза а.

Нов. Н. С. Хрущев цига ваха раьза а хилар, Лейпцигерча ярмаркага хьажа ше кийча хилар ГДР-га дІа а хайтар.

ДикагІа болча хьайбаш леладерий декхараш

Киргизски ССР. Чуйски долине дикагІа йолча «Киргизия» яхача Кызыл-Аскерски районерча юртбоахама артела хьайбаш леладераш коммунистически къахьегама бригада, аьнна, шоай фермах цІи тиллийтарна къахьегаш ба. ДІадахача шера юкъера лаьрхІача хІара Іаттагара 4800 килограмм шура яьккхар цар, укх шера 5200 килограмм яккха а лаьрхІад.

Семилеткан хьалхарча шера хІара Іаттагара 6000 килограмм шура яккха лаьрхІад СССР Лакхехьарча Советe депутат йолча дояркас Н. Терещенкос.

СУРТА ТІА: СССР Лакхехьарча Советe депутат йола, «Киргизия» яхача колхоза доярка Н. М. Терещенко флаьгашка шура чуйотташ йоалл.

А. Клейменова сурт.
ТАСС фотохроника

КЕРДАЧА КЪАХЬЕГАМА КОТАЛОНАШКА ХЬЕХ ВОРХI ШЕРАРЧА ПЛАНО

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета промышленность ворхI шера чухь

ГIирсаш ду материалаш дукхагIа арахецарна

Iалаьмате дукха бахача наха эшаш дола гIирсаш хьалдергда укх семилетках вай республике. Уж гIирсаш хьалдарна чIоагIа эшаш я царга дIайода материал, къаьстта еттаи тхов тIа юллеи кирпишк, кIир, кхера, иштта кхыяраш.

Дукха предприятеш я вай республике уж материалаш арахецаш. Царех цхьаяраш гIирсаш дěча материалий промышленноста Управлене чуйоагIаш я. Масала: Грознера номер 1 йола, Наьсарера «Красный Октябрь» яха, Гудермесера XVI-ча партсъезда цIерах йола еттаи тхов тIа юллеи кирпишк ю заводаш, Шелковской районера эрза плиташ ю завод, иштта кхыяраш.

ХIанз шеръеш, эргайоахаш латт Управленен предприятеш. Грознерча номер 1 йолча заводе хьалъю тхов тIа юлла кирпишк арахецаргйола цех. Дика къахьег болхлоша чехкагIа из цех яь яккхарна. Укх 1959-ча шера 6 миллион кирпишк лургья цу цехо.

Сихбенна из цех хьалъеш боахк хIанз болхлой. Дика къахьегарца белгалъяьннай нов. Кулаков керте латта слесарий-монтажникий бригада. ХIара сменах йола балха норма 150 — 200 процент кхоачашъю бригадо. Январь бетта 185 проценти февраль бетта кхы а совгIеи кхоачашъяьй бригадерча болхлоша задани.

Иштта дика къахьегар бахьан долаш масса а сийлен доска тIа боах уж.

Тхов тIа аьшк детташ, изоляционнии, бетоннии, лаьттанцареи балхаш деш я нов. Шабалин керте латта бригада. 160 процент кхоачашъяьй цу бригадан коллективо февраль беттара план.

— Бокхача лоархIамера гIулакх да, — йоах нов. Шабалина, — дукхагIа гIишлой материалаш арахецар. Из цика кхетаду тха бригадерча болхлоша. Партен XXI-гIча съездо яь решенеш кхоачашъярна кхы а дикагIа къахьега лаьрхIа я тха бригада дIахо йодача хана.

Шеръеш латт Гудермесера кирпишкий завод а. Укх гарггарча хана балхаш доладергдолаш да Наьсарера «Красный Октябрь» яха завод шеръярна, из эргаяккхарна.

ХIанзалца хIара шера 8 миллион кирпишк арахецар цу заводо. ХIаьта укх семилетках шоззеи ахаззеи лакхлургда етта кирпишк арахецилга. 1963 шера 20 миллион етта кирпишки 3 миллион тхов тIа юлла кирпишки арахецаргья заводо. Цул совгIа, кердача техникаца Iалашъергья Наьсарера завод.

Йолаш яраш эргаяхарал совгIа, хьалъергья керда предприятеш а. Самашкеи, Шаьлеи, Наурeи укх семилеткаx хьалъергйолча заводаша шерра - шера хIаране тергья 8 миллион еттаи 4 миллион тхов тIа юллеи кирпишк.

Миштa хувцалургда укх семилетке ерригача Управлене гIолла продукци арахецилга? Цу хаттара ше жоп луш Управленен начальника нов. Яковлевс аьлар:

— 1958-ча шера 24 миллион мара етта кирпишк ца яьча семилетка йистейоалача шера арахецаргья 93 миллион кирпишк, цIадахача шера арахийцача 4 миллион тхов тIа юллача кирпишка меттел — 24 миллион, 16 эзар тонна меттел 43 эзар тонн кIир иштта силикатни изделеш, эрза плиташ, гIирсаш де лаьрхIа кхера, кхыйола материалаш.

Партен XXI-ча съезда сийна керда лакхера декхараш тIаийцад Управленен болхлоша. Укх шера валови продукци арахецара план 29 декабре кхоачашъе, планал совгIа 140 эзар сома продукци яла, 1 миллион тхов тIа юлла кирпишк, 1 эзар тонн кIир, 10 эзар тонн гIирсаш дарна эшаш йола гIум, 10 эзар тонн кхера кийчбе.

Цул совгIа къахьегама овсарле 0,5 процент лакхъеи, товарни продукци арахецарга цIабода мах лохбарца планал совгIа 70 эзар сома накоплени ялеи лаьрхIад Управленерча болхлоша.

Шоаш денна дош сийленца кхоачацдарна кердача сезонага предприятеш кийчъеш ба уж хIанз.

АХРИЕВ М.

Сурта тIа: № 1 йолча кирпишкаш еча завода слесарий бригада трубопроводаш йохкаш я. Аьрдехьара аьттехьа: слесарь Б. Сидорови, газосварщик М. Вахтини, слесарь П. Казини трубопроводий узел оттаеш боахк

И. ПЛИЕВА сурт.

Укх семилеткаx республикан моттигера промышленность дегIайоалаярах

Вай Даьхен берригача къахьегамхоша дегаш гIоздаьнна Iомаю ССКП XXI-ча съезда материалаш. Советски халкъо нийса аьннад партен XXI-ча съездах коммунизм хьалъерий съезд, аьнна, хIана аьлча съездо чIоагIъяьча Iалаьмате йоккхача плано гойт вай мехка коммунистически общество хьалъе йолаеннилга.

ЧIоагIа къоабалъеш тIаийцар НГIАССР моттигерча промышленноста предприятей болхлоша, инженерно-технически болхлоша коммунизм хьалъярна материально-технически база хургйолча семилеткан план.

Хьалхагlа, 1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабара контрольни цифрех нов. Н. С. Хрущевс съезде яьча доклада тезисаш ювцача хана, лакхара декхараш тIаийцадар предприятей коллективаша партен XXI-ча съезда сийна. ХIанз съезда решенеш ювцача хана, вIашкатехай цу декхарий итогаш.

Болхлоша, инженерно-технически болхлоша дика къахьегарца, шерра социалистически яхь йоаржаярца, вIаштIехьадаьлар дIадахача шерара валови продукци арахецара план 5-ча декабре кхоачашъе. Шерара план 108,3 процент кхоачаш а яь, планал совгIа 3039 эзар сома продукци арахийцар моттигерча промышленноста предприятеша.

1957-ча шера хийцачул дукхагIа 5375 эзар сома продукци арахийцар дIадахача шера, вешта аьлча 15,6 процент дукхагIа.

1957-ча шерарчул дукхагIа херх хьокха материалаш 1 260 кубометр, 133 эзар сома мебель, 1 225 эзар сома тийга хIамаш, 1085 эзар етта кирпишк, 162 эзар тхов тIа юлла кирпишк, 880 маьнги иштта кхыйола хIамаш арахийцар дIадахача шера.

Яхье яьннача предприятешта юкъе эггара хьалха шерара планаш кхоачашйир Шелковски райпромкомбината (директор нов. Медведев), Ачхой-Мартановски райпромкомбината (директор нов. Бельский), Весоремонтни заводо (директор н. Козлов), иштта кхыяраша.

Балха нормаш 125—130 процент кхоачаш а еш дика къахьег Ачхой-Мартановски райпромкомбината хьу тедача болхлочо Толстой Николайс, Горпромкомбината мотористкаша Николаевас, Кравцовас, Бойкос иштта кхыбараша.

Укх семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъярна лакхера декхараш тIаийду предприятей коллективаша. Министерстве гIолла шера йола план 15-ча декабре кхоачашъе, укх шера планал совгIа 1,5 миллион сома продукци яла, продукцега дIабода мах 0,5 процент лохбе, планал совгIа 300 эзар сома накоплени е, къахьегама овсарле планал 0,5 процент лакхъе, Грозненскии Ищерскии кирпишкий заводаш эргайоахилга чакхдаккха, бахача наьха хьашташ кхоачашдарна республикерча районашка кхоъ павильон хьалъе лаьрхIад цар.

Къаьст-къаьста лаьрхIача предприятеша укх шера арахецаргья планал совгIа херх хьекха материалаш 1000 кубометр, етта кирпишк 300 эзар, 500 эзар маьха тийга хIамаш, 100 эзар сома мебель, иштта кхыдараш.

Уж декхараш кхоачашдарна тайп-тайпара рационализаторски предложенеш балха юкъе а кхухь, арахецаш хинна къаьна продукци эрга а йоаккх производстве хьалхе лелаераша.

Укх шера ший котельни а йолаш кирпишк йокъаергйола сушилка е лерхI Грознерча кирпишкий заводе. Цо торо хулийтаргья заводе хIанз ечул цхьа миллион совгIа хIара шера кирпишк е.

Столярни хIамаш еча заводе укх деношка болх бе йолалургья мебель арахеца завод. Грознерча литейно-механически заводе пневматически жIов оттаеш латт. Цо торо хулийтаргья керда продукци арахеца. ВIаштIехьадоаккхаш да Шалински районерча Дуба-юрт яхача кирпишки кIиреи арахецилга, Урус-Мартане кирпишкий завод юлларгья. Ала дезаш да продукци дукхагIа а дикагIа а арахецарна республикерча предприятешка дукха торонаш йолга.

Кхоачам боацаш пайда эц вай республикерча кхоачалургйоацаш йолча бедалах.

Моттигерча бедалах дукхагIа пайда эцилга кIоаргга белгалдаьккха да укх ворхI шерарча моттигера промышленность дегIаярна йолча плана тIа. 1965-ча шера оатхалаш ю дахча кийчделга лакхлургда 46 эзар кубометрга кхаччалца е шозза гаргга, херх хьокха материалаш 13 эзар кубометрга кхаччалца е 1,5-зза, иштта кхы а.

1965-ча шера 15 миллион етта кирпишки 3 миллион тхов тIа юлла кирпишки арахецаргья, из хул 1958-ча шера хийцачул шозза дукхагIа.

Керда хьалъергья маьнгеш ду цех йола ремонтно-механически заводи, столярни хIамаш ю заводи, пластмассах изделеш ю галантерейни фабрикеи, иштта кхыйола, бахача наха эша предприятеши. Цул совгIа моттигерча промышленноста системо арахецаргья фертаех яь хIамаш, тIакхокха ферташ, гIирсаш ду инвентарь, иштта кхыйола хIамаш.

Бокххача лоархIамера гIулакх да нах тайп-тайпарча балхашка бохийтилгеи уж эшача хIамашца Iалашбелаи. Цу гIулакха ворхI шерарча планах лаьрхIад Урус-Мартане йоккха кирпишкий завод, Ачхой-Мартане бондарни организаци, Советскии, Ножай-Юртовскии, Веденскийи районашка хьунцеи кIирацеи балхаш дергдола организацеш яхка. МагIалбикеи, Шалинскии, Сунженскии, Наурскии, Шелковскойи районашка еттаи тхов тIа юллеи кирпишк елга шерде лаьрхIад. Цул совгIа МагIалбике керда херх хьокха рама юллаш латт, етта кирпишк дукхагIа арахецарна кирпишк ю рама а оттаяьй. Мебели столярни хIамаши шозза дукхагIа арахеца лаьрхIад МагIалбике. Цу гIулакха мебельни цеха здани шеръергйолаш я, керда станокаш а оттаяь. Бахача наха эшача гIулакхашта лаьрхIа комбинаташ ергья дукхача районашка.

Продукци дукха арахецарал совгIа из дикагIеи маьхка дарегIеи хургйолаш тайп-тайпара тIулакхаш чаккхаха лаьрхIад планах.

Вай Даьхен къахьегамхой сихбенна семилеткан укх хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе гIерташ, дегаш раьза долаш къахьегаш ба.

Шеко яц ханал хьалха укх шерара план кхоачашярна вай республикан моттигерча промышленноста болхлошеи, инженерно-технически болхлошеи шоай низи хьинари тIадахийта къахьегаргхиларах а цунца цувзаденна, вай мехка коммунизм хьалъярна цхьа дакъа хьаллоацаргхиларах а.

ВИСАИТОВ А.,
НГIАССР моттигерча промышленноста министр.

Цифраша дувц

*** Семилеткаx хIанз йолаш йола мебельни предприятеш эргаяьха тоаярца, мебель арахецилга 3,5-зза лакхлургда.**

*** Семилеткаx кхачан товараш арахецарна дIадахача ворхI шера дахийтачул 2-зза гаргга дукхагIа рузкъа дIадахийта лаьрхIа да.**

*** Семилеткаx Грозне хьалдергда 1 млн. квадратни метр наха чубаха цIенош. Хьалъергья 28 школеи интернаташи, 45 детсади яслеши, 11 наха дарба ду корпусаши.**

*** Семилеткаx барзкъаш арахецилга 53,5 проценти, кога гIирс белга 25 проценти лакхлургда.**

ДукхагIа а дикагIа а барзкъаш хулийтаргда

Нохч-ГIалгIай АССР-а ейгача промышленноста Министерствон дикагIа йола предприяти я Грознера № 1 йола барзкъаш тега фабрика. Цу йоккхача предприяте арахеца маIача наьхеи берийи зипа а маьша а костюмаши хачеши вай республике меттел Советски Союзе массанахьа а дика лоархIаш я.

Семилеткан шерашка дIахо шер а тоа а лургья фабрика, хьалъергья керда цехаш, юлларгья конвейер. Цхьан 1959 шера фабрика эргаяккхарга дIадахийта лаьрхIа ахча 1 млн. сом да.

Дукха лакхлургда продукци арахецар а. 1965-ча шера фабрико арахецаргья 110 миллион сома продукци е 1958 шера арахийцачул шозза дукхагIа. ХIаьта, маIача наьха костюмаш арахецар 2,3 лакхлургда. Ди тIехь вахар тоалуш латтача советски халкъа дукхагIа а дикагIа а хозагIа а барзкъаш хилийтара декхараш оттадаьд партен XXI-ча съездо ейгача промышленноста болхлошта хьалхашка.

— Дег тIара къоабалдир уж декхараш № 1 йолча барзкъаш тегача фабрикан болхлоша. Съезда материалаш ювцаш шоай хиннача собране фабрикан коллективо 1959 шерара план ханал хьалха кхоачашъярца бахархошта планал совгIа дукха барзкъаш дала дош делар. Из дош сийленца кхоачаще доккхача хьинарца къахьегаш ба берригa барзкъаш тегараш. Керда шу доладелча денз таханалца арахийца продукци планал 1,5 миллион сом дукхагIа я.

Балха дика толамаш дахарца белгалъяьннай Чулакова Надеждас кулгалду берий костюмаш тега № 1 йола бригада. Из бригада коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи тиллийта бокъо яккха къовсам лоаттабеш я. Денна тIехкхоачашъю цо балха заданеш. 150—175 процент нормаш кхоачашъю барзкъаш тегараша Пейсаховаси Коробоваси. 1-ча бригаданна дукха тIехьа ца юсаш къахьег № 2 йолча М. Коноенкос кулгалдеча маIача наьха костюмаш еча бригадо. Цу бригадерча Заварницына Серафимас денна 200 проценти Легкодым Любас 150 проценти балха нормаш кхоачашъю. Дика къахьег Егорова Нинас кулгалдеча № 10 йолча маIача наьха хачеш еча бригадо а. Фабрике сийдеш а, барзкъаш тегарашта дукха езаш а я цеха мастер йола П. Исаева.

ТIеххьарча шерашка дукха лакхъеннай фабрико арахецача барзкъий дикал. Семилетке дIахо а тоалургья из. Бахархошта барзкъех хетар фуд, мишта эргадаьхача бакъахьа хургда тохкаш каст-кастта йидархой хьожийташ выставкаш ю фабрико. Уж вIаштIехьайоахаш а чаккхйоахаш а чIоагIа къахьег 1934 шера денз фабрикан директор волча Карпенко Василий Андреевичеи ОТК начальника Богдановаси. ХIанз кагирхоша енна предложенеш кхоачашъеш тайп-тайпара сийрда бос болча зипахи маьшахи костюмаши хачеши е йолаеннай фабрика.

— Барзкъий дикал лакхъярнеи беча балха ха кIезигагIа йоаярнеи дика дакъа лоац фабрикан рационализатораша нн. Феткулинаси Остапенкоси машинашта хийца керда когаш дохкар бахьан долаш тегача барзкъашта деш дола ов нийса хул. Маха чаккхбувла пластинка хувцаро маьхий кагдалар наггахь мара хилийтац. Балха юкъе йоалаяьй иштта кхы а рационализаторий предложенеш.

Цхьа барт болаш, доккхача хьинарца къахьег фабрикан коллективо. Тешаме ала йиш я ворхI шерара план цо ханал хьалха кхоачашъергхиларах.

Ахь. БОКОВ.

Сурта тIа: аьрдехьара аьттехьа: Заварницына Серафимеи, Исаева Полина Сергеевнеи, Легкодым Любеи шоай балха тIа.

И Плиева сурт.

Ер бахача наха эшаш да

Нохч-ГIалгIай АССР промыслови кооперацен болх тIеххьарча хана дикка тоабеннаб. ХIанз цу чу йоагIаш вай республикера 162 ательеши кхы тайпа мастерскеши, бытовой гIулакх деш 4 комбинати, иштта кхы дукха павильонаши я.

ДIадахача шера бахача наха гIулакх дара — барзкъаш тегар, кога гIирс, мебель, металлически хIамаш тоаяра, иштта кхы дола балхаш дара план 110 процент кхоачашъяьй промыслови кооперацес. Цу цхьан шера планал совгIа вай республике бахача нахага кхаьчай 3 млн. 180 эзари сома маьха продукци.

Продукцех дIабода мах планах ши процент лохбе безача пхи процент гаргга лохбаьб. Къахьегама овсарал лакхъяра план тIеxкхоачашъяьй. Уж доккхий толамаш да.

Кхы а доккхагIа декхараш да укх семилеткаx промыслови кооперацена хьалхашка эттараш. Продукци арахецилга 1958 шерaца нийсдича укх ворхI шера 1,8-зза лакхде лаьрхIа да. Цудухьа капитальни керда промышленни объекташ хьалъяра дIадахийта лаьрхIа да 16 млн. 200 эзари сом ахча. Литейно-механически заводи кIувсий-трикотажнии, галантерейнии фабрикаши, канцелярски хIамаш ю фабрикеи, художественни комбинати я хьалъе лаьрхIа. ЦIен тIа юлла кирпишк кийчъю цехаш йохкаргья шин кирпишкий заводашка. Цар Iалашдергда 4,8 млн. тIаюлла кирпишк арахецилга. Сэмилетка йисте йоаллаш промыслови кооперацес арахецаргья 8 млн. еттаи 5 млн. тIаюллеи кирпишк, 2 эзар тонн кIир.

Семилетка йисте йоалача шера 1320 тонн цIагIа лелаю чона хIамаш, 300 тонн цинк тIадаьккха аьшка пхьегIаш, 25 эзар аьшка маьнгеш, 1340 эзар тонн басараш кийчдергда. Иштта цу шера къахьегамхошка кхоачаргба 60 эзар пар телата кога гIирс, 25 эзар чемодан, 2,1 млн. сома маьха тийга хIамаш, 810 эзар чура а тIера а пазата барзкъаш, 10 эзар квадратни метр кIувсаш, 1,1 млн сома маьха мебель, 5 эзар кубометр херх хьекха хьун материал.

Уж декхараш кхоачащдар бахача наха Iалаьмате боккха лоархIам болаш да. Иштта дукха продукци арахецаро лоархIам боллаш тоадергда бахача наьха вахар-хьал.

ЦIенхаштта теркам тIабахийта хургба арахецаш дола товараш дикагIа хилийтара, технологически процессаш тоаяь эргаяхара, керда цехаш хьаелларо торо хулийтаргья дIахо дикагIа изделэш арахеца. Цунга хьежжа 1965 шу йисте доаллаш арахецаш дола товараш дукхагIа хургда, хIаьта иштта йоккха терко тIайохийтаргья бахача наха гIулакхделга тоадара, художественни промыслаш дегIайоалаяра.

Бахача наха индивидуальни хIамаш тегилга семилеткаx 3-зза совгIа лакхде лаьрхIа да.

Промыслови коопераце чухь хIанз йолаш йолча производственни объекташа гаьнна кхоачам бац вай республике бахача наха, къаьстта районашкеи города йистэи бахача наха. Семилетка кхоачашъярца из кхоачамбоацар дIадаргда.

Укх семилеткаx йолаш йола мастерскеш шеръергья, керттерча даькъе городашкеи, юрташкеи комбинаташи павильонаши хьалъяра чотах. Семилетка йисте йоаллаш республике хургья 342 хIамаш тоаю мастерскеши хIанз йолчул шозза дукхагIа ательеши.

ЩагIа лелаеш йола хIамаш, масала: мебель, спортивни инвентарь, авторучкаш тоаделга, тайп-тайпара бесаш дола фотографеш доахилга дикка дIахо лакхлургда.

Семилеткаx промыслови кооперацес лаьрхIад наха эша гIулакхаш деш йола предприятеш хьалъяра 11 млн. 640 эзари сом ахча дIадахийта. Республике хьалъяь яргья 5 комбинати, 20 павильони, индивидуальни хIамаш тега 2 ательеи, хIамаш тоаю 4 мастерскеи, химически хIамаш цIенъю а барзкъашта басараш ду а фабрикеи. Царех Наьсарен районерча ГI.Ахриева цIерахча артеле хьаелла лаьрхIа я ши павильони, бахача наха гIулакх ду ши комбинати (царех цаI — укх шера еллаш). Технически чоалханерча товарашта ремонт ю мастерскеи, ши павильони (царех цаI — Долакоа), барзкъаш химически цIендеши, царна басараш деши йола цехаш хьаелла лаьрхIа я МагIалбике.

ТIеххьарча хана «Художник» яха специализированни артель вIащагIйолларца Нохч-ГIалгIай промкооперацен художественни промышленность дикка дегIаенай. Бакъда, художественни промыслашта хоадам болаш специализаци елга хIанз а кхоачам боллаш тоаденна дац.

Художественни промыслаш дикагIа дегIайоалаяра духьа Грозне лаьрхIа комбинат хьалъе лаьрхIа я. ХIара шера 1 млн. сома продукци арахецаш хургья из. Вай республикера халкъа таланташ дегIайоалаяра база хургья цунах.

Цхьацца бахьанца паргIатта, боагIача тайпара болх бе ца могаш бийса нах балхаца Iалашбу промыслови кооперацэс хIара шера. ДикагIа къахьега цу тайпарча наьха торо хургйолаш гарггарча хана вIашагIйолла лаьрхIа я цхьаькха инвалидий артели 1—2 специальни цехи.

Инвалидий вахар-хьал тоадар духьа 3 сентябра цIерахча артеле 1961 шера хьалъе лаьрхIа я 87 сага кхоачамбергбола общежити. Цул совгIа артелашка семилеткаx шерра хьалде лаьрхIача цIеношкара квартираш тергья инвалидашта.

ТIеххьарча хана мара наха чубаха цIенош хьалде йолаеннаяц промыслови кооперацен система. ДIадахача шера хьалдаь даьннад хьалххара ялхайтт квартир йола ши цIа. 1959 шера шерра даржаргдолаш да нах чубаха цIенош хьалдара гIулакх. Семилеткаx хьалде лаьрхIад кхоъ 8-квартирнии, пиъ 12-квартирнии, итт 16-квартирнии, цаI 40-квартирнии, цаI 72-квартирнии нах чубаха цIенош, хIаьта иштта хьалъе лаьрхIа я 174 моттиг йола ши общежити а. Цу берригача балха дIадахийта лаьрхIад 17 млн. сом гаргга ахча.

Толамца уж декхараш кхоачашдарна хадданза технологи тоаяь эрга а йоахаш, керда техника балха юкъе а йоалаеш, бокъонца хозрасчета принципаши экономен режими лела а еш доккхача хьинарца къахьега дезаргда артелий ерригача коллективай.

НГIАССР-а ейгача промышленноста Министерствон семилетка

Нохч-ГIалгIай республикан а Российски Федерацен кхыча областий а къахьегамхой товарашца Iалашбарна йоккха программа кхоачашъергья 1959—1965 шерашка республикан ейгача промышленносто. 1958 шерарчул 4,9-зза дукхагIа продукци арахецаргья цун предприятеша 1965 шера.

1959—1960 шерашка ейгача промышленноста Министерствос йистедоаккхаргда хIанз йола барзкъаш тега фабрикаш эргайоахилга. Цох торо хургья 1958 шерарчул шозза дукхагIа продукци арахеца. Ейгача промышленносто 1965 шера арахецаргдола барзкъаш 1958 шерарчул 2,6-зза дукхагIа да.

1960 шера болх бе йолалургья Наьсаре юллаш латта № 4 йола барзкъаш тега фабрика. 1961 шера цо арахецаргда 150 эзар барзкъа.

1959 шера Пхьиле-къонгий юрта йилла йолаергья кхаькхий тоадеш йола фабрика. Полтой качамашта а лерraш долча кийнашта а кхыдолчарна а шера миллион кхакха кийчбе низ болаш хургья из фабрика. Цо болх дIаболабергба 1963 шера.

Укх шера апрель бетта эргаяьккха а яьнна болх бе йолалургья Старопромысловски районера керта тIа тулла гIирс беш йола фабрика. Фабрико арахецаргья маIача наьха а берий а фуражкаш, вайнаьха а лерraш дола а элтарий кийнаш, эрза кийнаш, иштта кхыйола продукци.

1959—1960 шерашка эргайоаккхаргья Грознера кога бувха гIирс беш йола фабрика. Берий кога бувха гIирс поточни методаца бергба. Арахеца продукци дикагIа а дукхагIа а хилийтарнеи балхаш аттача дахарнеи 400 эзар сом мах болаш йола керда оборудовани оттаергья фабрикан цехашка. 1965 шера арахеца кога бувха гIирс 1958 шерарчул 1,5-зза дукхагIа хургба.

1958 шерарчул 1,8-зза дукхагIа хургья 1965 шера моттигерча промышленноста химзаводо ейгача промышленноста предприятешта бедала лаьрхIа арахеца кожтовараш.

Укх шера 600 эзар сом мах болаш йола керда оборудовани оттаергья химзаводо кожтовараш арахецача цехашка. Из бахьан долаш шозза дукхагIа продукци ара а хецаргья, цун качество дуккха дикагIа а хургья. ХIанз кога бувхача гIирса кердача кожтовара — лака производство караерзаеш я химзавод.

Ейгача промышленноста Министерствон предприятей болхлоштэи гIулакхерча нахаи 320 квартира е 9600 кв. метр хургдолаш цIенош де лерхI ворхI шера йолча плана тIа.

Керда хьалъеш йолча фабрикаштеи хIанз болх беш яраш болхлошца Iалашъярнеи Министерствон предприятешка барзкъаш тега 1874 саги кога бувха гIирс бе 480 къона болхлойи Iомабергба. ХIара шера болх беш закройщикий квалификаци лакхъеш йола курсаш хургья.

Дукха гIулакхаш кхоачашде лаьрхIад предприятей коллективаша арахеца продукци дикагIа хилийтарнеи балхаш аттача дахарнеи. Уж гIулакхаш кхоачащдарцеи производстве дикагIа йола оборудовани оттаярцеи 1965 шера 1958 шерарчул 60 процент лакхлургья къахьегама овсарле, алапеш 10 процент тIакхетаргда.

Коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи тиллийта бокъо яккха социалистически яхье яьнна толамаш доах денна 120 процент нормаш кхоачашъеча № 3 йолча барзкъаш тегача фабрикан мастера Бороненкос кулгалдеча бригадои, 110 процентал тIех сменни заданеш кхоачашъеча № 1 йолча барзкъаш тегача фабрикан мастера Чулакован бригадои, № 2 йолча барзкъаш тегача фабрикан мастера Ясинкован бригадои.

Ф. ТКАЧЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР-а ейгача промышленноста Министерствон планово - производственни отдела начальник.

ВЛКСМ ЦК IV Пленум

Укх шера 24—26 февралe ВЛКСМ Центральни Комитета IV Пленум хилар. «СССР-а халкъа боахам 1959—1965 шерашка дегIабарна контрольни цифрех» ССКП XXI съездо решенеш ярца дийза комсомольски организацей декхарех доклад йир ВЛКСМ ЦК секретара нов. В. Е. Семичастне.

ВЛКСМ ЦК Пленумо Iалаьмате чIоагIа дог гIоздаьнна а сийлахь-йоккхача Ленински партех, низ болча шоай Даьхенах доккхал деш а цхьа барт а болаш къоабалйир Коммунистически партен XXI-ча съезда решенеш, Ленински комсомола а берригача советски кагирхой а доккха декхар хиларца уж тIа а ийца ССКП Центральни Комитет тешайир коммунизм хьалъяра Iалаьмате йоккха планаш кхоачашъеш комсомольски организацеша доаггIаш дола дакъа лоацаргхиларах.

ВЛКСМ ЦК Пленумо тIайийцача Соцам тIа белгалдир комсомольски организацей эггара хьалхара декхар — кагирхошта ССКП XXI-ча съезда решенеш дIайовзийтилга, хIара комсомольца, берригача мехкарашеи кагийча нахеи съезда решенеши материалаши кIоаргга Iомаелга, советски халкъо коммунизм хьалъеш лоаттабеча къовсаме партес оттадаь цекхараш сийлахь-доккхий хиларах дIакхетабелга Iалащдар долга.

ВорхI шерарча плано комсомольски организацештеи кагирхоштеи, цар творчески инициативеи самодеятельности дегIаярна шерра никъ хьабел. Комсомольски организацеш декхарийла я кагирхой активность мамогга дегIайоалае а семилеткан заданеш, къаьстта 1959 шерара планаш, ханал хьалха кхоачашъе цар хьинар тIадахийта а. Пленумо белгалдир промышленноста, строительствон, транспорта комсомольски организацей балха юкъе керттера дар хIара къонача болхлочун балха овсарле хадданза лакхъяра йоакхо елга хилар. Пленумо чIоаггIа хьаллаьцар семилетка йистейоалаш планах кхача езача боарамга балха овсарле 1963 шера кхоачае, аьнна яхь йолаьча къонача дикагIча болхлошеи новаторашеи дIайолаяь башха дика инициатива.

Пленумо комсомольски организацеш тIахьийхар химически промышленность сихха дегIайоалаярна беча балха юкъе кхы а хьинарегIа дакъа лаца; 1959—1960 шерашка химически промышленносте болх бе йолаялийта лерхIа 27 предприяти хьалъяь яккха, мамогга партийнии боахамеи организацешта новкъостал делга комсомола керттера декхар а даь дIа а оттадир.

Машиннаькъаши электростанцеши хьалъеча, Москва—Гаьнара Малхбоале яхача наькъа электрификаци еча мехкдаьттани газовии промышленноста предприятеш хьалъеча, мехкдаьттан проводаши газови магистральни проводаши хьалъеча шефски болх тоабе беза комсомольски организацеша.

ХьатIахулча семилетке комсомоло шефство лелаергья промышленноста керттерча отраслешка йоккха 100 предприяти хьалъеча. СибарегIеи, Къилбседеи, Гаьнарча Малхбоалеи, Казахстанеи керда предприятеш хьалъеча цигара Iаламан рузкъаш карадерзаде а бохийтаргба семилеткан ударни объекташ хьалъеча баха раьза бола миллион кагийнахи мехкарийи укх гаргарча шерашка.

Пленумо бакъахьа лаьрхIар пачхьалкхен средстваш кхоеш а лораеш а лелаяра, арахецаш йолча продукцега дIабода мах чухьанахьа боаккхаш, брак дIайоаккхаш, бедал, материалаш, доагам, электроэнерги кхы тIа а цукхагIа кхоеш кхы а хьинарегIа комсомольски организацеша болх бар, хIаьта «семилеткан комсомольски копилка» хьае аьнна производствон дикагIа болча болхлоша дIадоладаь гIулакх хьал а лаьцар.

ВЛКСМ ЦК Пленумо белгалдаьча тайпара колхозийи совхозийи комсомольски организацей керттера декхар да гаргарча шерашка ка бола ялаташ юкъера лаьрхIача хIара гектара тIера 3—4 центнер дукхагIа хьувкъийтар Iалащдарна хьинаре къовсам лоаттабе кагирхой оарцагIа бахар.

Юртарча комсомольски организацей, берригача кагийча наьха а мехкарий а керттерча цекхарех цаI хила деза дулх, шура, тха, фуаш дукхагIа дахара, деррига хьайбаш дукхагIа хилийтара а цар продуктивность айяра а, колхозийи совхозийи фермашка оалхазараши кроликаши лелаелга дегIадоаладара тIехьа къовсам лоаттабелга.

ВЛКСМ ЦК Пленумо къоабалйир 1959 шера 280 эзари, хIаьта ворхI шера цхьа миллионал кIезигагIа боацаши комсомольцаши кагирхойи хьайбаш леладеча бахийта, аьнна мехка комсомольски организацей инициатива. Юртарча комсомольски организацеша комсомольцийи кагирхойи низаца 1959 шера 17—18 миллион хьакха, 5—6 миллион Iасилг, 200—220 миллион оалхазар, 37—40 миллион кролик хьалкхее аьнна тIайийца декхар хьаллаьцар Пленумо.

Пленумо комсомольцаши кагирхойи, пионераши, школьникаши тIахьийхар хьажкIий лакхара хьувкъам баккхара, юкъера лаьрхIача фуал яьхача хьажкIий 30 центнери 500—600 центнер гIадамаш а тIехьа моша хьажкIаши, хIаьта тIоадал тоъам болаш йоацача районашка 300 центнерал кIезигагIа йоацаши яхара тIехьа лоаттаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе баха; комсомольски организацеш декхарийла йир хьажкIаш хьалкхееча комплексни механизаци шерра юкъе хьоча хьинаре дакъа лаца.

Комсомольски организацеша хьалхле лелае еза лакха овсарле йола производствера къахьегами дешари, лакхара культуреи вахарца цхьана таръелга ларде лаца лерхIача коммунистически къахьегама коллективай болама, дукхача а кагирхоша коммунистически къахьегама ударника цIи яккхара тIехьа лоаттабеча къовсаме дакъа лоацилга Iалащде деза. Коммунистически къахьегама коллективайи ударникийи опыт шерра дIайовзийта еза, тIаийца декхараш кхоачащде царна новкъостал де деза, коммунистически хьисапе болх бе а баха а безам болча комсомольцийи кагирхойи башха дика болам мамогга хьаллаца беза.

Профсоюзнии боахамеи органашца цхьана комсомольски организацеша мел эшар де деза кагийча наьхеи мехкарийи къахьегам, вахар, салоIилга дикагIа вIашагIдоллилга Iалащдарна, балха говзал лакхъярна кагирхошта новкъостал де деза.

Къахьегамхой, къаьстта хьатIакхувш йоагIа тIехье, коммунистически уйланца хьалкхеяр, наьха кхетамцара капитализмах юхедисараш дIадахар партийнии, советскии, профсоюзнии, комсомольскии, кхыча общественнии организацей балха юкъе керттера моттиг дIалоацаш хила деза, аьнна ССКП XXI-ча съезда указанешца чIоагIало а лоацаш кагирхошта юкъе идейни-кхетама болх бе комсомольски комитеташ декхарийла яьй Пленумо.

Берригa кхетама болх коммунистически обществон керда, масса а оагIорахьара кхетам болаш вола саг хьалкхеварна хьожабе беза комсомольски организацеша.

Кагирхой коммунистически уйла йолаш коммунизма мутIахьа хилара цун моастагIашца машар боацаш хиларо, общественни декхар довзаш, къахьегама юкъе хьинаре дакъа лоацаш хилар, общежитен бокъонаш шийи лоIамах кхоачашъелга, социалистически доалахьенга кхом беш хьожилга, коллективизми доттагIлеи вIаши новкъостал делгеи, дог цхьалхеи бакъдар мара ца оалаши хилар, общественни порядок телхаерашца машар боацаш хилар, ларде йола коммунистически уйла кагирхошта юкъе хьалкхеелга да цар декхар.

Комсомола лоархIамера декхар да кагирхой культура дIахо а айярна кагинахи мехкарийи хьинаре юкъе озилга.

Пленумо комсомольски организацешкара хьадийхар кагирхой кхетамцара дIаяхача замах юхедиса зенера гIулакхаш дIадоахаш кхы а чIоагIагIа а тIагIерта а къовсам лоаттабелга общественни порядок лораеча дружинай мугIарашта юкъе баха комсомольцаш тIахьийхар.

Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съездо оттаяь коммунизм хьалъяра Iалаьмате йоккха программа кхоачашъярна кIаьд а ца луш къахьега комсомольцаши, комсомолкаши, берригa советски кагийнахи, мехкарийи тIахьийхар Пленумо.

ВЛКСМ ЦК Пленумо ССКП Ленински Центральни Комитета тешам белар комсомольцаш, берригa советски кагирхой Коммунистически партена гонахьа кхы а айхагIа кхоталургхиларах, комсомол дIахо йодача хана а цун тешшамера гIонча хургхиларах, вай мехка коммунизм хьалъяра берригa шоай низ дIалургхиларах.

Дувца оттадаьча шоллагIча дешах «Школан вахарцара бувзам чIоагIбарахи СССР-е халкъа образованен система дIахо а дегIайоалаярахи» дола Закон кхоачащдарна комсомольски организацеша дакъа лацарах доклад йир ВЛКСМ ЦК секретара нов. Л. К. Балясная.

Ленински комсомоло, йоах ВЛКСМ ЦК Пленума соцам тIа, шийи декхар лерхI—советски школа дIахо дегIайоалаярна юкъе хьинаре дакъа лоацилга.

Пленумо белгалдир, школе комсомольскии пионерскии организацей берригa болх дешархой шоаш къахьегаш бахарг болаш, психологически практически кийчбарна тIатовжабаь хила безилга. Комсомольскии пионерскии организацеш декхарийла я, деша болабеннача хьалхарча шерашка денз, цар ханага хьежжа, общественни пайдане тайп-тайпара къахьега дешархой юкъе оза.

Комсомола обкомашта, крайкомашта, союзни республикай ЛКСМ ЦК-ашта, В. И. Ленина цIерахча пионерски организацен Советашта могадаьд ворхI шера план кхоачашъярна комсомольски организацеша тIаийцача декхарашка хьежжа бархI шерарчеи юкъерчеи юкъарадешара производственни дешар хьехача къахьегама политехнически школай комсомольскии пионерскии коллективай бокъонца дола декхараш белгалделга; школашка дешархой къахьегама гIулакхий чоташи книжкаши, комсомольскии пионерскии «копилкаш» вIашагIъехкилга.

Школа эргаяккхаро дIадех комсомольскии пионерскии организацеша дешархошта юкъе бу идейни кхетама болх дикагIа бар. Дешархошта хаддансеи кIорда ца деши новкъостал де цеза коммунистически уйланца чIоагIбала, дуне материалистически довза, коммунистически обществон сага оамалаш тIагIертта хьалкхее еза цар дег чу.

Комсомольскии пионерскии организацей доккха декхар да дешархой эстетически физически хьалкхебар тоаделга. Комсомола комитеташ хила еза школе дешаш боацача хана а уж бахача а дешархошта юкъе тайп-тайпареи сакъердамеи балхаш вIашагIдехкараш, 9—11 классашкарча дешархошта лаьрхIа тайп-тайпара самодеятельни клубаш, хьаштащка хьежжа кружокаш вIашагIъехка еза.

Пленумо комсомола комитетий теркам тIабахийтар пионерски дружинашкеи отрядашкеи пионерски вожатеши кружокий кулгалхойи къоастабара а дIахьожабара а практика тоае езарна, цига бохийтараш дикагIа бола комсомольцаш-производственникаш, политически кхетам болаш, берашцара болх безараш хила беза; 1959 шера ахкан хана вожатей дешара сбораши семинараши е лаьрхIад.

Школай материальни лард чIоагIъеча а дешар дукхача сменех леладергдоацаш а деча балхашта юкъе комсомоло хьинаре дакъа лоацилга Iалащданза даргдац. Шоай низашца школай цIенош хьалде йолаеннача Украинан комсомольски организацей инициатива къоабалйир Пленумо.

Комсомольски организацеша школаннеи халкъа образованен органаштеи новкъостал де деза бераша дешанза даргдоацача бархI шера дешилга Iалащдарна, всеобуча фонд вIашагIйоллача, школашкара общежитеш шеръеча, школашка дIайха даа хIама дуилга, мах боацаш завтракаш хулийтилга вIашагIдоллача дакъа лаца деза, школашта гаьна даха бераш хьакхувлилга вIашагIдоллилга Iалащде деза. Мехка малхбоален районашка дахача къамий йиIигаш дешара юкъе озарна къаьстта теркам тIабахийта беза.

Комсомола керттера декхар да юкъера дешар Iомадара керттера никъ хиларца заочнии сайранареи дешар шердеш хьинаре дакъа лацар. Шоаш дешар Iомадеш дукхагIа новкъостал де деза кагирхошта.

Комсомола обкомашта, крайкомашта, союзни республикай ЛКСМ ЦК-ашта тIадиллад планаш уттаеча органашца, къахьегама резервай управленешца, халкъа образованен органашца, совнархозашца цхьана 8-шерара юкъерадешара школа, профессионально-технически училищаш, производственни дешар хьеха юкъера школа яьккха, кхувш боагIача наха профессиональни дешар Iомадара а балха дIанийсбара а перспективни планаш уттаелга. Кагирхой балха дIаэца предприятешка бронь оттаяра а кхувш боагIача наха къахьегамах дола законаш чIоагIа леладара а тIахьожам лелабе шийи йолча бокъонех дикагIа пайда эца беза комсомоло.

Комсомола обкомашта, крайкомашта, союзни республикай ЛКСМ ЦК-ашта тIадиллад производстве индивидуальни-бригадни ученичествах къона болхлой кийчбар тоадарна де деза балхаш делга.

Даьхени доазол дехьарча мехкийи Iилмани техникани карагIдаьнна керда мел дар довзаш, гIулакхa практика дика йовзаш, хIанзарча техниках бизза пайда эца харал совгIа тIайоагIача заман техника хьаэ а могаргдола лакха говзал йола специалисташ кийчбеча шоай лоархIам лакхбе декхарийла я вузийи техникумийи комсомольски организацеш. Лакхехьарча школереи техникумашкареи арабувла беза денал дола, шоаш каралаьца гIулакх чакхдоакхаргдола, эхь-эздел долаш бола социалистически обществе моллагIа а пайданера къихьегам сийдолаши банза баргбоацаши болга кхета а деш моллагIа а мугIарера болх бергбола къахьегамхой.

Заочнии сайранареи дешар шерделга Iалащде деза, сайранна а заочни а дешарашта толамца къахьега а деша а хьалаш оттаде деза.

Пленумо вузийи техникумийи комсомольски организацеш декхарийла йир студенташи дешархойи хьалкхебар дикагIа леладе; вузийи техникумийи комсомольски актив хьалкхеелга тоаде, массазза а семинараш чакхъяха, комсомольски актива школаш хьае.

ВЛКСМ ЦК Пленумо ССКП Центральни Комитета тешам белар СССР-е халкъа образованен система дIахо а дегIайоалаяра ССКП XXI-ча съезда указанеш кхоачашъеча комсомольски организацеша хьинаре дакъа лоацаргхиларах, из дарца коммунизм хьалъяра гIулакхa юкъе шоашкара доагIар хьоргдолгах.

ЧIоагIа барт-цхьоагIо йолаш тессар кхадж—дикагIа бола викалаш хержар къахьегамхой депутатий Советашка

Наьсарен районе

ХIанз а сийрдаьннаяц. Цхьабакъда, анаюхе халла гуш я са хург хилара белгало. ХIара коа а нах хIайтте хьувзаш ба. Сийрда йоагача лампаша сийрдадаьха да кораш.

Юртарча ерригача улицашка гIолла дуккха вIашагI а кхийтта, хоржаман участкашкахьа дIаухаш ба СурхотIара нах.

Юрта юкъарча майдане хIанзалехьа а дуккха нах гулбеннаб. Тахан СурхотIа цIей да.

Итт минут яьча ялх сахьат доалаш ха я.

№ 48 йола хоржаман участок. Ший моттиге Iохов хоржаман комисси. Хоржаман комиссен председатель волча Костоев Османа Мусас РСФСР-а Лакхехьарча Советеи СурхотIарча юрта Советеи хоржамаш дарна йола ха тIакхачар дIахьув.

Дукха бараш уйла йолаш бар, бюллетень ше-ше хьалхагIа чутасса. Цхьабакъда кагийгIа бараша, шоай эзделца къоаной хьалхашка бовлийт.

Хоржаман урнана эггара хьалха тIаводa 72 шу даьнна Полонкоев Iусмана Iиса. Из вах къоанал унзара йоацча мехка. Из пенсионер ва. Къамаьл дIаьха дац цун.

Бюллетень Iочутоссаш цо аьлар:

— Аз кхадж тосс, къахьегамхошта ирaзе вахар деннача Советски Iаьдала.

Цунна тIеххьа бюллетень Iочутессар Нальгиев Мускхе Ювсапа. Пенсе тIа ваха ший ха хинна йолаше а хIанз а совхоза кхашка къахьегаш ва Ювсап.

СурхотIарча шинна а хоржаман участке 1-ча марте дийнахь 12 сахьат доаллаш берригa харжархой, кхадж тесса а баьнна цIей деззелга дIахо хьош бар.

* * *

Дог гIоздаьннеи айденнача хьинарцеи чакхдаьлар хоржамаш делга ТIой-юрта. Дика болх беш яр участкови хоржаман комиссеш.

Iуйрийна 6 сахьат доаллаше кхадж тасса болабелар № 51 йолча участке.

Эггара хьалха бюллетенаш хьаийцар 85 шу даьннача Зурабов Iасолта. Цо аьлар:

—Аз кхадж тосс партен XXI-ча съезда решенешта. Тахан дог гIоздаьнна ва со, социалистически революци йоаккхача айса а сай новкъосташа а Iоъахийта цIий зийхьа дайна ца хилар бахьан долаш. Сийлахь боккхача тIем тIа вай Даьхе бахьан 2 воI веннав са. Вий гIойла тIемах. Аз кхадж тосс машара тIехьа.

* * *

Эккажа-Къонгий юртара № 46 йола хоржамий участок. Iуйрийна 6 сахьат доаллаш шерра хьайийлар, хоржаман участок чуйолча школан наIараш.

— Вай халкъа цо деш мел дола дика гIулакхаш бахьан долаш дег тIара баркал оал аз вай партена — йоах эггара хьалха кхадж тессача бIаьннел тIех шу даьннача Экажев ИсмаIалас.

Иштта айденнача хьинарца, коммунистически партена а вай пачхьалкхенна а баркал а оалаш чакхдаьлар Наьсарен районе РСФСР-а Лакхехьарча Советe а моттигашкарча Советашка а хоржамаш делга.

С. ПАРОВ.

Коммунистийи парте боацарийи блока кхадж тессар

Хоржамаш доладала сахьат хьалхагIа Грознен Орджоникидзевски района № 5 йолча хоржамий участке 40 совгIа саг гулвелар. Ше урна чу бюллетень Iочукхоссаш, пенсионера Дмитрий Галкина аьлар: аз кхадж тосс коммунистийи парте боацарийи блока, къахьегама ветеранашта къабелча сатем боллаш вахар Iалащдеча дукха езача партена.

— Аз кхадж тосс вай ленински къамий политикана тIехьа, халкъий доттагIленна тIехьа, деррига дунен тIа машар оттара тIехьа,—аьлар пенсионерка Дубинина Марфас.

—Деза да сона РСФСР-а Лакхехьарча Советe а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а хоржамаш ду ди. Сай даьй баьхача мехка юхавенав со, са дог гIадъух тоаенна нана Грозный бIаргагуш. Ленински къамий политика нийса лелаеча дукхаезача партена тосс аз кхадж,—аьлар торговлен болхлочо Шишханов Махьмада.

Бюллетень дIаэц педучилища студента Устраханов Супьяна. Укх дийнахьа доккха баркал оал аз халкъа дешар дIахо а дегIадоаладеш хадданза кIаьд ца луш йоакхо еча дукха езача Коммунистически партенеи Советски правительствонеи. Аз кхадж тосс вай халкъа дикагIа болча къонгаштеи мехкараштеи, аьлар цо.

Б. А. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

ДикагIа бараштa тессар кхадж

Бийсанна 3 сахьат мара даьннадеце а районни культуран цIагIа сийрда йоагаш яр Ильича лампочкаш, хIаьта Iуйрийна 5 сахьат даьлча укхаза хьагулбелар «сатем боацa» харжархой. Царна юкъе ба боккхий нах: 63 шу даьнна Евлоев Iаьла, 60 шу даьнна Гулиева Фатиман, Котиев Султан, иштта кхыбараш а.

Массанел а хьалхагIа кхадж тасса ираз кхаьчар 69 шу даьннача Чопанов Махьмада Махьмада, цул тIехьагIа кхадж тосс цун сесага Чопанова Сахрата.

Ше кхадж тоссаш воккхача саго Мережковс аьлар: «Аз кхадж тосс вай Даьхен дикагIа болча къонгаштеи мехкараштеи. Дахалда советски Iаьдал!».

Кхадж тасса болалу къонагIа бола харжархой. Урна тIа вода эггара хьалха кхадж тоссаш вола Пугоев Яхьяй Махьмад.

Харжархоша доккха цIей хиларца белгалдир РСФСР Лакхехьарча Советe а моттигерча Советашка а хоржамаш дара ди.

Бийса яххалца дIа ца къасташ сакъердаш хилар 1-ча марте Первомайски районера къахьегамхой.

А. ТУТАЕВ.

№ 34 йолча хоржамий участке

РСФСР Лакхехьарча Советe а моттигерча Советашка а хоржамаш деча дийнахьа дог раьза долаш, са мукъадаларца кхадж тессар Калинина цIерахча поселкерча № 34 йолча хоржаман участке баьхкача харжархоша.

Iуйранна 6 сахьат даьлча № 34 йолча хоржама участкан хоржамий комиссен председатель волча новкъоста Михаил Павлович Гавриловс ара а ваьнна кхадж тасса харжархой чубех. Массарел а хьалха цига венавар укх шера эггара хьалха кхадж тоссаш вола 1940-ча шераваь Максим Арутюнович Миносьян а, хьалхарчарца вар 84 шу даьнна воккха саг Туршаев Яхья а цун сесаг Хадижа а.

Туршаев Яхьяс аьлар:

—Со 1919 шера денз 1942 шерага кхаччалца промысле болх а баь 23 шу балха стаж а йолаш пенсионер ва, са сесаг Хадижа а 76 шу а долаш пенсионерка я. Советски Iаьдало Iалаьмате чIоагIа йоакхо ю тха. Дог гIоздаларца кхадж тосс аз тахан.

Берригача харжархоша хьинаре дакъа лоацаш, хоржамаш чакхдаьлар № 34 йолча хоржамий участке.

А. ДАДУЕВ.

Массазза а цхьана, вIаши новкъостал деш

ДоттагIал — ма сийлахь-доккха дош да из. Цо вIашагIтох тайп-тайпарча къамех бола нах, башха дика тIехьале — коммунизм хьалъяра цар дегаш урауттаду.

ВIаши доттагIал долаш бахаш а къахьегаш а ба Гудермесски районерча «Дружба» яхача совхозе эрсий, украинцаш, нохчий, гIумкий, даргинцаш, кхыча къамех бола нах.

Цхьа дезал хинна баьхкар уж кхадж тоссача дийнахьа хоржамий участке.

Дог гIоздаларца кхадж тосс къонача свинаркас Воробьева Филисидас. Къамах марийка я из. 1-гIа март къаьстта гIоза ди да цун, цу дийнахьа эггара хьалха кхадж тосс цо.

Дохаргдоаца доттагIал долаш ба дояркаш украинка Анна Бердерьи нохчо Юшаева Шубани, эрсе Апарина Шуреи кхыбараши.

ДIадахача шера дукха шура яьккхай цар. Семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъярна шоай деррига хьинар тIаухийташ ба уж хIанз.

Дика доттагIал долаш ба шофераш украинец Крегуль Николайи нохчо Бархаджиев Имали. Массазза а вIаши новкъостал деш уж хилларах планаш 180—200 процент кхоачашъю цар.

Отделенерча болхлой доттагIал балха хинна ца Iеш бахача а леладеш да. Каст-каста цхьана го йиш я хьехархо немка Ливенцова Лидеи нохчо Висаитова Берланди. Уж цхьана кино, лекцешка ладувгIа ух, цIагIара гIулакхаш дувцаш вIаши дагабувл.

Наха сийдеш ба чабанаш даргинцаш Магомедов Махьмади Абдурахманов Рабадани. Ший дезалла юкъе санна ях укхаза татарка Алтыбаева Магихирус.

Шоай вахар вIашагIтехад удмурткас Тютина Иринаси нохчочо Докаев Резванеи. Барт болаш, ирaзе бах уж.

Хоржамаш деча дийнахьа дуккхача къамех йола «Дружба» яхача совхоза цхьоалагIча отделенен коллектив цхьа барт болаш ера кхадж тасса. Цар дег тIара баркал аьлар Советски Союза Коммунистически партена а Советски правительствона а селла ирaзе а сийрда а вахар халкъашта цар даларах.

А. КИСЛОВА.

Нах гIадбахар

БIаьстан хьалхарча Iуйран сатем са а тассалехьа бохабир дог гIоздоаккхаш лекхача ашаро, гIадбахача наха деча къамаьлаша, цар беларо. МагIалбикерча Чкалова цIерахча клуба чу йолча РСФСР-а Лакхехьарча Советеи къахьегамхой депутатий моттигерча Советашкеи хоржамаш деча шоллагIча участка тIаух маIа а кхал а, къаьна а къона а нах.

Кхадж тасса 30 минут ха йиса яле а, вестибюле тIа-тIа а дукхагIа гуллу нах. 73 шу дола цIен нана Ирина Алексеевна Волошина, 53 шу дола шоллагIча промысла компрессорни станцен кочегар Н. Г. Попов, горисполкома техник - строитель А. Х. Барахоев, дукха кхыбараш а ба укхаза.

Хоржама комиссен членаша шоай моттигаш хьалоац, кхадж тасса болабу.

Ше кхадж тоссаш, пенсионера А. И. Храмовс йоах: «Аз кхадж тосс советски халкъ коммунизманга дугача Коммунистически партена. Эггара хьалха кхадж тоссаш бола бархIайтта шу даьнна вышкомонтажник Юрий Сонин, ОРС-а болхло Зинаида Аникина, маляр Валентина Буряева урнаш тIа болх. Цар кхадж тосс дог гIозача тахаенах, кхы а ираз долашагIа хургйолча кхоаненах дог тийша болаш.

Хоржамий участке хадданза тIаух харжархой. Царца ба: гIалгIай, эрсий, нохчий, хIирий, кхыча къамех бола нах а. Ленински къамий политико денгара-денга чIоагIдеча къамий доттагIленца, цхьа барт болаш, шоайла безаме бах уж. Тайп-тайпарча къамех бале а, царна кертера дагадоаллар цаI хиларо вежарий бу царех.

Дийнахьа 12 сахьат даьлча кхадж тассанза бисаь нах дукха бац. Цхьабакъда хоржамий участке саг йоагIача санна дукха нах ба. Укх дезача дийнахьа вIашагIкхийтта цхьана сакъерда безам ба наьха.

ТIанг аьнна нахах хьалйизай Чкалова цIерах йола клуб. Харжархошта концерташ уттаду «Октябра 12 шу» яхачеи Чкалова цIерахчеи клубий художественни самодеятельностий коллективаша, «Ботагоз» яха кинофильм хьокх.

Бийса юкъе яха йоллалца сакъердаш хул нах. Хоржамаш деча шоай цхьоагIо, шоаш Коммунистически партена а цун ленински Центральни Комитета а гонахьа айхха кхотабенна хилар хьахьокх цар.

Е. ПРЕМЫСЛЕР.

Вай республике кроликаш лелаярах

Вай мехка боахами культуреи дIахо а дегIайоалаяра йоккха программа оттаяьй ССКП XXI-ча съездо. Советски саго хIара денна бергболча балха программа а из я хIанз.

Укх гарггарча шерашка цхьан сага сих дулх, шура, даьтта даккхара хьакъехьа США-на тIехьакхе аьнна оттадаь, хьайбаех йоаха продукташ йоахилга чехкка лакхдеш бола болам шерра баьржаб вай мехка колхозийи совхозийи дикагIа болча болхлой инициативах.

Цунца дувзаденна доккхий декхараш латт юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка.

ССКП ЦК-а сентябрьски Пленум хинначул тIехьагIа доккхий толамаш даьхад вай мехка хьайбай боахаме.

Хьайбаех йоаха продукташ шортта хилийта махулла чIоагIагIа пайда эца беза чурча торонех, йол-йолчара дукхагIа гучаяха а еза уж торонаш.

Дулх даккхара гIулакх юрта боахама гIулакхашта юкъе халагIа да.

ХIанз а кхоачам хилла доахаш, жа, хьакхарч, кроликаш, коа тIара оалхазараш, къаьстта гIажаши боабашкаши яц вай.

Эттара хьалха шортта доакъар Iалащде деза, хьайбаех боала пайда лакхбе беза, уж дукхагIа деба а деш. Керттерча даькъе доакъар Iалащде деза хьажкIаш дукхагIа дIаерца, уж дукхагIа хьувкъийтарца, хIаьта иштта кхыйолча торонех дикагIа пайда эцарца а. Дулх доаккхилга лакхдеча хьайбаш леладераша а юрта боахама берригача къахьегамхоша а дукхагIа теркам тIабахийта беза чехкка хьахула хьайбаш — хьакхарч, коа тIара оалхазараш, кроликаш ебаярна.

Кроликаш лелаелга халкъа боахаме чIоагIа лоархIам бола гIулакх да.

Кроликий дулх дикагIа долча дулхах да. Котама дулхал дерстагIа а белок дукхагIа йолаш а да из.

Кролика петар йода трикотажи фетри еча, дукха пайда боал кроликий цIокилгех а.

Кроликаш хьайбашта юкъе эггара дукхагIа ебаш я. Нана кролик шера 4—6-зза яхк, хIара массаз яхка 6—8 кIориг а еш. ХIаьта дикача нана кролика цкъа яхкаш 12—15, кхы дукхагIа а кIориг ю. Яхкача кроликах шера хьадаьннача фух цхьа центр гаргга дикагIа дола дулх доаккхаргда.

Дулх доаккхилга лакхде, Наьсарен района комсомольски организацен (ВЛКСМ РК-а секретарь н. Боков) инициативах районе кроликаш лелаю фермаш йохк. «Назрановски» совхозе 100 кролик, «Октябра 40 шу» яхача совхозе 100 кролик, Наьсарерча зооветтехникуме 50 кролик йолаш фермаш йохк. Цул совгIа, школан вахарцара, производствон къахьегамцара бувзам лакхбеш, районерча итт школе пхиппа кролик йолаш фермаш яхка лаьрхIад. Школьни фермашкара кроликаш лелаергья дешархой производственни бригадаша. Дахкача жехи яхкача кроликехи боала пайда вIаши нийсбича, укх тайпара хургба: республикан жа леладеча боахамашка бахкача цхьан жийнах 80—100 сом мара пайда балац, хIаьта яхкача цхьан кроликах, ха а ховш из лелайича, 500—600 сом пайда боал. Цу тайпара, бахкача жийнах боалачул 6-зза дукхагIа пайда боал яхкача кроликах. Из дика гойт укх хьокхамо: Шелковски районерча Сталина цIерахча колхозе 1957 шу йисте доалаш кроликий ферма йилла лаьрхIар. Ферма йилла «Белый великан» яха дикача фух йола 17 яхка кролик ера колхозо. Ферма тIехьаяьнна вIашагIъелла йоллашехьа а, хIара яхкача кроликах 500 сом пайда баьлар.

Ший торонашка а хьежа, Сталина цIерах йолча колхозо семилеткан хьалхарча шера 100 тонн кроликий дика дулх пачхьалкхенна дIадала лерхI.

Республикерча хIара колхозе, совхозе, хIаьта иштта школе а кроликаш лелаяро дулх доаккхилга чIоагIа лакхдергда.

Духхьал вайга йолча торонех республикерча ерригача колхозашка, совхозашка, школашка кроликий фермаш яхка кхоачам бац. Цудухьа лоалахарча республикашкеи кроликаш лелаеча нахагареи ийъе еза уж.

Фермаш йохкаш ха деза 5—7 яхкача кролика 1 маIа кролик эшилга. Дикача фух йола кроликаш езаш цар йоакхо еш хила деза.

Кроликий фермера болх нийса вIаштIехьа баккха а царех дукхагIа пайда эца а кроликаш лелаяра гIулакх дика ха деза. Дукха пайда боалаш хилар, чехка хьалкхувш а дукха ебаш а хилар — уж я кроликий кертера эргалонаш.

Республике дукха ба кроликаш лелаеш бола нах. Цар кепа йоазон тIа дийцача бакъахьа да кроликаш лелаяра дош, из Iалаьмате чIоагIа пайда боалаш а сакъердаме а гIулакх доладича сага цунах новкъостал хургда.

Шоай чехка ебаш хиларга а дукха хьабоалача пайданга а диллача, кроликаша хьайбашта юкъе тIехьара моттиг лацац.

Шоаш чIоагIа пайда боалаш яле а, гIулакх во дича, царна де доагIаш дола доал де ца хайча, царна гIулакх деш болча наха теркам а йоакхо а ца йича, еза а езаш, царга ца хьежача, кроликах а зе дала тарлургда боахама.

Семилеткан хьалхара шу дулх даккха йиш мел йола торонаш гучайоаха, уж йовза а караерзаю а шу хила деза. Цу гIулакха тIехь юрта боахама специалисташ кердадар, прогрессивни мел дар дIадоладеш бола инициатораши пропагандисташи хила беза.

М. САГОВ,
Нохч-ГIалгIай Iилма-тохкама Ветеринарни станцен воккхагIа вола Iилман болхло.

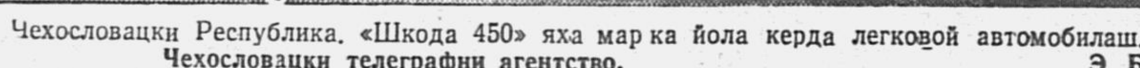

Чехословацки Республика. «Шкода 450» яха марка йола керда легковой автомобилаш.
Чехословацки телеграфни агентство. Э. Бицана сурт.

Макмиллан Советски Союзе варах лаьца английски печато яздер

ЛОНДОН, 3 март. (ТАСС). Макмиллан Советски Союзе варах лаьца деш дола хоамаш дIадалац английски печата оагIонаш тIара. Английски премьер-министр вара дуккха теркам тIабохийташ ба английски общественни деятелаш а. Парламента член а лейбористски партен исполкома член а волча Ян Микардос селхан Рединге ший округерча хархжархошца ше къамаьл деча хана Iоттар еш аьлар Макмиллан варах: фуннагIа аьнна а цхьан тайпара керда а корта болаш а дола хIама цо алар догдоахаш бар эрсий. Эрсашта дага хиннадац «Вашингтоне лийкха яьнна къаьна пластинка лакхар» духьа цун ваха догъэтталга».

Хьалхарча шин дийнахьа яьча переговораша боабир из тешам,— йоахар дIахо Микардос. Хьалха денз лелаю молхаш могайора Макмиллана: Германи ший лоIамах хила а НАТО-х хьакхета а еза яхаш. Цхьаккха тайпара керда а корта болаш а дола гIулакх шийгара хьагуча ца а доккхаш, цо кьаьгга хьахьекхар алхха президента Эйзенхауэра аьннар ше керда доахаш мара ца хилар.

ЦIи хеза болча деятелашеи печата органашеи, Москве переговораш еча хана Макмиллана лаьцача наькъа шоаш раьза ца хилар хьа а хойташ, лIадех правительствашта керте латтарий совещани вIашагIтохара хьакъехьа Советски правительствос яь предложенеш лоархIамегIа дола дунен халкъашта юкъера дешаш къоастадарна Англес тIаэцар.

Лейбористски партен лидер волча Гэйтекелла селхан ше Галифаксе (Йоркшир) камаьл деш аьлар лаккхерчар совещани йира хьакъехьа Н. С. Хрущевс яь предложени тIехьа ца йоахаш тIаэца йоагIа Англес, аьнна. «ХьалхагIа кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани е гIертилга пайдана дац»,— аьлар цо.

Германски дош къоастадар Польщанеи Чехословаканеи чIоагIа хьашт долаш хиларах цар правительстваша цу совещане дакъа лацара Англе духьала хила бахьанаш дац мотт сона, аьлар Гэйтскелла дIахо. «Германе а европейски кхерамзен а хьакъехьа боккъонца нийса политика лелаярна моццагIе а барта яха езаш яр Малхбузе»,— аьлар цо. Макмиллан СССР-е вар бакъахьа лаьрхIар Гэйтскелла. «КIезиг-дукха къайсача а дикагIа да — аьлар цо — цхьаккха тайпа бувзам юкъе а боацаш Iечул».

Ший редакционни статья тIа «Дейли геральд» яхача газето а цу тайппара тIахьех малхбузехьара державаш лакхехьарчар совещани вIашагIтоха раьза хилара. «Советски Россиян,— язду газето,— безам бац ядерни герзаца Германи кийчъялийта. Цу тайппара вай а безам хила иш яц цунца, нагахьа санна хIама дагадоагIаш а кхетам болаш а вай дале. Кхерам дIабаккхарна хоадам боллаш йола предложенеш хIана йиц вай хIаьта? Шинна а оагIорахьара эскараши герзаши цхьатарра Германера арадоахаргдолаш йола план тIа хIана хьоц вай? Хьадувла, барт бергба вай Германе герзаш хьаделга сих а ца деш, дIадоаккхаргдола политика лелаярна».

Ший редакционни статья тIа «Дейли уоркер» яхача газето белгалду Макмиллана тIаэцанзар вIаший тIом болабергбац аьнна барт бара хьакъехьа Советски кулгалхоша яь предложени, цхьан хана ше а из тайпа барт бара раьза ва со яьха доллашехьа а.

ХIаьта а советски Iаьдала духьалара шоай кампани дIаяхьарна бахьан хилийта гIерт печата аьттехьара органаш Макмиллан варах. ФуннагIа даь а Берлин дIалаьццача лоаттае безам ба тха яхаш долча малхбузехьарча державай гIозарий га доах цу газеташа. Къаьстта чIоагIа цунна тIехьа да «ЦIур юкъе бехкаш тIом» а лелабу эхь а доадаь потсдамски соглашенеш толхае а гIерт» яхаш Советски Союз бехке еш дола «Дейли телеграф» яха газет. Малхбузехьарча Германена милитаризаци еш бола никъ лацарца Гитлера духьаларча коалицен уж соглашенеш малхбузехьарча державаша моццагIе а йохаяьлга ховш доллашехьа а. Шоаш корзагIбаьнна хилар лочкъа ца деш язду газето, нагахьа санна малхбузехьарча державаша Германеца машара договор дара хьакъехьара переговораш дIахо а чакх ца йолийте, ГДР-ца машара договор де Советски Союза аьттув баргба яхаш.

Цу газета вашингтонски корреспонденто гуччахьа язду, коммуникацешта тIахьожам бара декхараш Малхбузехьарча Германеца советски Iаьдало ГДР правительствога дIаденначул тIехьагIа тIема низах Малхбузехьарча Берлине чIоагIбалар духьа хIа аьннача тIема кийча хургйолаш стратегически авиацин стратегически эскарий корпуси вIашагIйолла безам болаш да США-н доалду гIозараш, яхаш.

Цу тайпарча тIом хиларга кхоачоргволча, бIехача политикана духьал ба кIезиг-дукха цIена уйла йолаш бола деятелаш. Парламента член волча консерватора Хинчингбрука танкашца Берлине чухьелхара тIахьехам беш а тIема уйлаш дег чу йолаш а болча Малхбузехьарча деятелий гIулакхаш харц а деш, хаттар ду: «Цхьанна а саго вIалла аьнна а дий, Берлине бода никъ дIакъовларгболаш ба аьнна? «Цо йоах, эрсий Берлинера дIабаха безам болаш а ба, хIаьта тешшаме цига чувода никъ мукъа а буташ Малхбузехьарча Берлинах ший лоIамехьа йола городе вай йоах малхбузехьарча державашка. Хинчингбрука чIоаггIа критика ю берлински дош бахьан долаш малхбузехьарча державаша «хадданза лоаттадеча кхерамашта».

Кагирхойи студентийи группаш СССР-еи США-еи дIа а хьа а ахара хьакъехьа

Укх шера феврале СССР-а кагирхой организацей комитето хьийхаена Советски Союзе хилар США-ан студенташа еча путешествен Совета делегаци. Делегаценеи, СССР кагирхой организацей комитетаи, дунен халкъашта юкъерча кагирхой туризман Бюронеи юкъе переговораш хилар Советски Союзеи Американ ВIашатIкхийттача Штатийи кагирхошта юкъе доттагIлен бувзамаш дIахо а дегIадоаладара хьакъехьа.

Кагирхой организацей комитетеи студенташа еча путешествен Советеи викалаша вIаштIехьдаьккхар укх шера дIа а хьа а кагирхойи студенташи ухийтилга. Шинна а мехкарча кагирхойи студентийи вахар, образованен система йовза йиш хургья кагийча наьхеи мехкарийи. Хьаший хьожаргба промышленни предприятешка, юртбоахама районашка, школашка, лакхехьарча дешара заведенешка. Цхьайола ха йоаккхаргья цар кагирхойи студентийи лагерашка бахаш.

Переговораш еча хана лоархIам болаш дола гIулакхаш тоссаделар студенташа еча путешествен Советаи кагирхой организацей Комитета чуйоагIача дунен халкъашта юкъерча кагирхой туризман Бюронеи юкъе. Укх шера аьхки американски кагирхойи студентийи йиъ групна СССР-е йоагIаргйолаш соглашени яьй. Советски Союзе гIолла шоаш лелаш царна довзаргда мехка вахар, кагирхоех беттаъургба.

(ТАСС).

Школай художественни самодеятельностага хьажар

Дукха ха йоаццаш Первомайски районерча школай художественни самодеятельностага хьажар хилар.

Сцена тIа Мужечарча семилетни школан художественни самодеятельноста коллектив я. Хьахьокхаш я 5-ча классерча дешархоша кийчъяь «Пионераша съездага моаршал лу» яха художественни монтаж. Хоро «Машар лорбара тIехьа». «кагирхой илли, «Краснодонцех дола илли» яха иллеш аьлар. ВорхIлагIча классерча дешархочо Балаев Iийсас гIалгIай меттала «Пхи са бола седкъа» яха стихотворени йийшар эрсийи гIалгIайи халхараш а дир. ЧIоагIа хоза хийтар массанена а 1-ча классерча дешархоша аьнна «Ши ча ягIар» яха илли.

Ши сахьат гаргга ха яьккхар Первомайски юкъерча школан коллективо ший говзал хьахьокхаш. Илли оалараш стихотворенеш ешачар хувц, тIаккха халха бувлараш гуча бувл. Драматически группо эрсийи гIалгIайи меттала пьесаш оттайир. Хоза йоагIар 55 пионерах латтача Л. Д. Апрыщенкос кулгалдеча хора оаз. Дика аьлар К. Бембулатовас кулгалдеча гIалгIай дешархой хоро «Котдаьлар вай», яха илли. Залерча наха чIоагIа хоза хийтар Накостоевси Евлоевси даь «Джигит» яха халхари, Оздоевси Татиевси даь «Боккхийча наьха халхари». Дика йийшар Дзейтов Мусас гIалгIай меттала «ялх алап» яха Осмиев Хьамзата стихотворении Датиева Зарас «Къона гварди» яхача А. Фадеева романа тIера «Наьна кулгаш» яха дакъеи. Дика шоаш къахьийга хилар хьахьекхар Первомайски юкъерча школан самодеятельносто.

Хьалхара моттиг яьккхар цу коллективо. ШоллагIа моттиг Мужечерча семилетни школан самодеятельноста елар. ДикагIа болча исполнителашта грамоташи совгIаташи делар, 3-ча республикански хьажаре бахийта кандидаташ а къоастабир.

Б. ПЕРЕПЕЧАЕВ.

АФРИКА. Бельгерча массехк йоккхача монополеша доал деш да Бельгийски Конгора боарам боацаш, дукха дола минеральни руцкъа: цIаст, кобальт, уран, марганец, алмаз. Цунах цар доах дуккха пайдаш.

Колонера хIара город екъаенна я европейски «туземнии» районашта. Леопольдвиль яхача городерча европейски районе паргIата, сийрда цIенош, гостиницаш, сакъердама заведенеш я. «Туземни» районе кхыметтел электричество а хина провод а яц.

Кхы а халагIа бах негрий юрташка. Дуккхача моттигашка тифи, хорши, кхыдола лазараши да.

СУРТА ТIА: Стэнливиль города юххе Конго яхача хи тIа. Шоаш халла хьалдаь баркаш мара кхы чуховша цIа доацаш ба чкъаьрий доахаш бола негрий.

Чехословацки телеграфни агентствон сурт.

„Ленински новкъа—коммунизм котъяларга" яха фотовыставка

«Грозненский рабочий» газета издательствос арахийцай ССКП XXI-ча съезде оттадъ 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара доккхий декхараш хьахьокхаш йола «Ленински новкъа — коммунизм котъяларга» яха фотовыставка.

24 см. шерей 30 см. йаьхен йолча 15 листах латташ я фотовыставка. «Социализм хьалда толамагIа хилар», «Коммунизмо боаккха низхоача гIа», «СССР — низбола индустриальни пачхьалкхе я» яха хьалхарча кхаь листа тIа ювц вай Даьхе дегIаяра цхьайола итоташ: СССР-еи капиталистически мехкашкеи ерригача промышленностан йоаккха валови продукци дегIаяр, СССР-е цхьан сага сих йоаккха промышленни продукци дегIаяр, СССР-е 1958 шера болат лоаладаран электроэнерги яккхарахи йола цифраш, кхыдола а.

«Индустриальни низ кхы а лакхбарга» яхача тIехьа тIа йоагIача кхаь листа тIа хьахьокх еза йоккха индустри дегIайоалаяра хьакъехьа ворхI шерарча плана кертера декхараш. Цар тIа я СССР-а промышленностан валови продукци, мехкадьтта, газ, электроэнерги йоаккхилга, машинаши металлах хIамаши елга дегIадарах йола цифраш. Укх ворхI шера чухь кертерча дакъе чакхйоаккхаргья мехка массанахьа а электрификаци яра йола Ленина идея. Электроэнерги йоаккхилга дегIадоагIаргда 1958 шера 233 миллиард киловатт-сахьат хиннача ра 1965 шера 500—520 миллиард киловатт-сахьатага кхоачаш.

Царна тIехьарча листа тIа я 1958 шера халкъа дуккха эша товараш, кIадаш, эшаш, дахьеш, кхачан кертера товараш арахецара йола цифраш ворхI шерара заданеши.

Укх ворхI шера мехка юрта боахам дегIабоалабарахи колхозий а совхозий а кертерча декхарехи дуц тIехьарча шин листа тIа. Ялат, шекар доаккха свекла, хьайбаех продуктащ йоахила дегIадоаладарах йола цифраш я цар тIа.

Фотовыставкас гойт советски Iилма а техника а дегIаярах, советски халкъа вахара хьал лакхдалара дола дешаш, дунен халкъашта ворхI шерарча плана бола лоархIам.

Фотовыставкан комплекта мах 60 сом ба. Из эца йиш я кара ахча денна а банке ахча лун а.

Заказаш де йиш я укх адресах: г. Грозный, Революцен проспект, 32, «Грозненский рабочий» газета издательствон фотоотдел. Госбанка Нохч-ГIалгIай конторе № 70060 йола расчетни счет.

Агитатора блокнот

Кепа теха а даьнна подписникашта дIадохьийтан да ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацин отдела № 5 йола «Агитатора блокнот».

Дунен халкъий кхалнахьа денна — 8-ча марта хетаяь я НГIАССР Лакхехьарча Советан Президиума председатела заместителa Е. Изварденахе язъяь «Социализмах мехка кхалнах» яха статья. «Беседашта йола материалаш» яхача раздела тIа агитаторашта корайоагIаргья «Iалъмате боккха лоархIам бола гIулакх» яха А. Бобровникова статья. Цу тIа дувц дунен общественноста ССКП XXI-ча съездах хетар. Цига кепа теха я «Юрта боахама торонех пайда эц» яха ССКП обкома юртбоахама отдела заведующес Ф. Юрченкос язъяь статья.

«Семилеткан дикагIа бараш» яхача раздела тIа кепа теха я «Пишлошпер Алексей Никифорович Сушков» яха В. Задорова корреспонденци.

«Агитационни балха опытах» яхача рубрика кIал я «Агитатора Иванова Софья Платоновна беседаш тIа» яха А. Слесарева статья.

«Нохч-ГIалгIайчен хьалхегамхошна семилеткан хьалхарча шера кхоачашдарна тIехьа къовсам лоаттабер ер да», аьнна агитаторанна новкъостала кепа теха да республикан промышленноста а юрта боахама а болхлоша 1959 шера тIаийца декхараш.

Блокнота тIа белгалъяьха я 1959-ча шера марта бетта беседаш ярна темаши литературеи.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Консультаци

Кхалнаха-ноаношта йола льготаш

Нана а бер а лорадар духьа берах йолча хана а бер даьчул тIехьагIа а кхалсага яла аьнна 112 ди отпуск оттаяьй —56 ди бер далехьеи изэамисел бер даьчул тIехьагIеи.

Нагахьа санна бер делга харцдоале, шиъи кхы дукхагIеи бер дойя бер даьдаьнначул тIехьагIа отпуск 70 календарни ди йIаьхъю. Из ерригa ха цIатIа йоаккхача хана балхаш тIа а гIулакхаш тIа а хиннача кхалнаха законо оттадаьча боарамах пачхьалкхен чотах пособи тел.

АргIанна йоагIа отпуск, наьна безам болчча тайпара, бер далехьа, а даьчул тIехьагIа а луш йолча отпускаца хургйолаш лу. Отпускaх мел йоаккхача хана болха тIара цун моттиг цунах дIаялац.

Берах хиларах а бер даьчул тIехьагIа а телаш йола отпуск эца бокъо я колхозашка балхаш деча кхалнаьха а. Юрта боахама артела Примерни Устава 14 статьяга хьежжа колхозе болх бэча кхалсага болх аттача баккха, бер далехьа цхьа бутт хьалхагIеи бер даьчул тIехьа тIа цхьан беттаи балхах из мукъаялийта декхарийла я колхоза правлении бригадираши. Цу тайпара цар йоаккхача ханах колхозницашта тела доза юкъэра лаьрхIача цар доахаш хиннача трудденоех 50 процент.

Колхозаша яьча решенех кхы тайпа льготаш яла а йиш я берах болча кхалнаха.

1956 шера баьча соцам тIа Советски правительствос декхарийла баьб предприятейи, организацейи, учреждененейи кулгалхой, берах болча ханеи бер даьчул тIехьагIеи еннача отпускал совнагIа алапи а доацаш, балха моттиг меттахь йолаш, балха стаж а юсаш, цар ехе кхаь беттага кхаччалца отпуск яла.

Бер даьчул тIехьагIа цхьан шера болх бита йиш я кхалсагага балха стаж ца йовш. Цхьабакъда цу тайпара из балха тIара дIаяьнна хилча администраци декхарийла яц хьалха цо беш хинна болх цунга хьежаш лоаттабе.

Берашка хьежа езарах цхьан шера болх битача болхлоехи гIулакхерча нахахи болча профсоюза членийкхалнаьха профсоюзни стаж йовц, хIаьта балхаш тIа болча профсоюза членашта нийсса культурнобытовой гIулакхашта бокъо а я цар.

ЦIагIара гIулакхаш бахьан долаш балхаш тIара баьнна цхьан шерал совгIа ха йоаккхаш бола кхалнах профсоюза членалла битари ца битари профсоюзни организацено баьча соцамах хулаш да.

Бить бутт баьнна берах болча кхалнахага шоай боарамал совгIа йолча хана болх байта йиш яц, хIаьта наькхах доахкаш бераш долча кхалнахага, — бераш наькхах даллалца бийсашка балхаш дайта могадац.

Пхи бутт баьнна берах бола кхалнах массаза а цар болх бергболаш йолча моттигашка мара командировках бахийтта йиш яц, нагахьа санна уж раьза беце.

Цхьан шерага кхаччалца ха яьнна бераш долаш а берах болаш а бола кхалнах наггахь йолча хана мара балха тIара дIабаха йиш яц, хIаьта а яц нагахьа санна профессиональни органаша бокъо ца лойя.

Цул совнагIа, берах болаш а цхьан шерага кхаччалца ха йола бераш долаш а болча кхалнаьха бокъо я, хадданза йола балха стаж а ца йовш, шоаш бахача юхехьа балха баха.

Советски къахьегама законодательствос кхы дуккха гIойленаш ю бераш наькхах доахкача кхалнаха. Балхаш тIа болча хана шоашта йоагIача перерывал совнагIа бераш наькхах доахкача кхалнаха кхы тIа я перерываш оттаяьй берашта хIама хьувкхарна. Бокъонца йола перерыва ханаш балха тIарча распорядкан правилаша оттаю. Цхьабакъда берашта хIама хьокхарна $3^1/_2$ сахьатал тIех ха юкъе йолийта йиш яц, хIаьта хIама хьокхарна оттаю перерыв ах сахьатал кIезигагIа хила а йиш яц. Уж лакхехьа белгалъяь перерываш балха ханаца лоархI.

Ах сахьатал дукхагIа йола перерыв администрацеца дага а яьле профсоюза комитето оттаю, дукхагI долча хьале шолла бераш даьча хана а и. кх. дI. а.

Нагахьа санна цхьаццa бахьаналца, бера хIама хьокха аьнна шийна еннача перерывах пайда эца кхалсага аьттув боацаш хуле, бера хIама хьокха оттаяь перерыв обеда йолча ханаца дIахотта, е шаккъа а перерыв вIашагIтоха, балха ди чакхдоалаш из ха хьалха балха тIара чуяха а йиш я кхалсага.

Мукъача а дезача а деношка бера хIама хьокхарна ах сахьата перерыв лу берий ноаношта.

Бера мел ха яллалца тела еза из тайпа перерыв? Бера хIама хьокхарна оттаяь хоадаяь цхьа ха яц. Бера накха хьокхаш мел йоаккхача хана тела еза перерываш. Бера накха хьувкхаш хилари ца хилари ховргда лораша еннача справках.

ВорхI сахьата балха ди оттадаьча предприятешка ши перерыв оттае еза бера хIама хьокхарна.

Наькхах доаллаш бер а долаш, цунна хIама хьувкхарна балха тIара ювла езаш йола кхалсаг ший балха тIа йита йиш йоацаш а, хIаьта из дIатIаяхийта цунна нийсса кхы болх боацаш а моттигаш нийслу. Иштта моттиг нийсъелча бер наькхах даллалца ше йолча предприяте е учреждене кхыча балха тIа йохийт кхалсаг, хинна алапи а долаш (берах йолаши бер даьчул тIехьагIеи отпускаx йоаккха ха йоацаш, тIехьарча ялх бетта ийдаь алапи вIашкатехача цхьан бетта юкъера лоархIам бола алапи). Кердача балха тIа моллагIа нормаш цо кхоачашйойя а хьалхагIа ший хинна алапи кIезиглац цун.

С. ЛЕВЧЕНКО.

Семилеткан доккхача декхарех йола гойтара пособи

«Дага латта сийлахь-доккха гIулакх кхоачашдарга» яха гойтара пособий альбом арахийцад Нохч-ГIалгIай книжни издательствос. Альбома тIа я 1959—1965 шерашка мехка халкъа боахам дIахо а дегIабоалабара декхараш Нохч-ГIалгIай АССР-а экономика а культура а дегIаялара перспективаши ювцаш йола, хоза кийчъяь 43 плакат.

Семилетке вай республикан промышленноста чехка дегIайоагIаргы. Ерригсонни валови промышленни продукци 80 процент дегIайоагIача, НГIАССР-е шозза дукхагIа дегIайоагIаргья из. Промышленноста дIахо дегIайоагIилга чакхдоаккхаргда эггара хьалхарча аргIанна мехкадьттан, химически, энергетически, машиностроительни, кхачан промышленность дегIа а йоалеш. 1913 шера йоаккхаш хинначул дукхагIа продукци арахецаргья 1965 шера цхьан кIиргIа.

Хозача басаращца кийчъьяча массехк плакато дувц Советски Союзе чон, болат, прокат, бос бола металлаш лоаладеа дегIадарах, IаьржIача а бос болча а металлургеи предприятеш хьалхашта уж юхарахи.

НГIАССР-а боахама лард я мехкадьттен гази. Альбомо йовзийт ворхI шера чухь мехкадьттан газен промышленноста хьалхашка отташ йола йоккха перспектива. Масала: 1965 шера мехка чухь мехкадьтта даккха лерхI 230—240 млн. тоннага кхоачаш. Из декхар кхоачашде Нохч-ГIалгIай мехкарча нефтяникаша 1958 шера даьккхачул 1,8-зза дукхагIа мехкдаьтта даккха деза, IалIамани попутнии газ йоаккхилга 2,5-ззанел кIезигагIа доацаш лакхлургда.

ХIанзара семилетка НГIАССР-а «доккхача химен» семилетка я. Чехкка лакхлургда фенол, ацетон, синтетически спирт доаккхилга, полиэтилен, полипропилен, синтетически дубителаш, иштта кхы ярш арахеца Iомалургба.

Еррига химически продукци арахецилга 4,3-зза лакхлургда. Йоа альбома цхьан плаката тIа 1959 шера мехкадьттан газах спирт даккхаро хулийтаргья миллионаш пунташ хлат а итташ миллионаш пунташ коэртолаш а кхы.

Альбома тIа хьахьокхад фу болх беш хургба машинаш ерш, энергетикаш, хьун, кхых хIамаш еча промышленноста а промышленностан кхыча доакъ а болхлой.

Дукхьал пачхьалкхен рузкъах хьалдерга 1 миллион квадратни метр гаргга нах чубаха цIенош, е 30 эзар дика тоаш квартираш. ДIахачча ворхI шера даьчул 3-ззанел дукхагIа да уж. Пачхьалкхено кредиташа новкъостел а деш, НГIАССР-а городашкеи районашкеи бахача наха шоашта хьалдерга дукха цIенош.

Юрта боахама хьалхашка йоккхий перспективаш хьаел ворхI шерарча плано. Из дика гойташ дувц хоза кийчъяча мехкех плакато. Масала: духхьал укх шера НГIАССР-а колхозашеи совхозашеи 2,2-зза дукхи 1,3-зза шурен дукхагIа йоаккхаргья, 1,5-зза дукхагIа фуаш гулдергда.

Альбома тIа дувц дIахо а кхалкемхой хьал тоадарах, халкъа дешар, уможценои гIулакх дегIадолаярах, Iилмеи культуреи айяярах.

ССКП XXI-ча съезда исторически соцамаш дIадовзийтача а уж Iомадеча а пропагандисташта, агитатораша, культпросветучрежденей болхлошта новкъостал дерг да «Дага латта сийлахь-доккха гIулакх кхоачашдарга» яхача альбомо.

Л. СЕМЕНОВ.

ТIехьога ЯЗДУ

* * *

Дукха ха йоаццаш аргIанца йола семинар хилар Первомайски районерча Мужечарча ворхI шера дешача школе. Школай директораш хилар къонача а болх беш дукха ха йолча а говзача хьехархой урокашка. 7-ча классе гIалгIай меттал урок елар хьехархочо А. Б. Долаковс. Сакъэрдаме яр И. К. Ивановас хьехача 1-ча классе хинна урок. Кхыболча хьехархой урокашка а хилар школашта кертте латтараш. Семинаре дакъа лаьцараша ладийгIар школе кхетама болх лелабарахи контроль ярахи лаьца Мужечарча школан директора нов. Беспаловс яьча докладага.

Семинар йистеяьнначул тIехьагIа къамаьлаш дир школашта кертте латтараша Евлоевс, Харсиевс, Хашиевс. Ужжамо йолча семинараша школашта кертте латтарашта доккха новкъостал делга дийцар цар шоай къамаьлашца.

Тамашийна оагIув лаьцаб Дарьяльски юрта советерча школашта кертте латтараша. ЦIаккха а семинарашка багIац уж. Цу тIа а балха методикацара гIулакх цика а лелац цар.

ПЕРЕПЕЧАЕВ Б.,
райОНО школай инспектор.

* * *

Художественни самодеятельноста кружок вIашагIъеллай «Старогрознефта» НПУ гIишлой-монтажни цехе. Кружоке дакъа лоацаш ба гIалгIайи, нохчийи, эрсийи, кхыча къаман нахи.

ТИЩЕНКО.

* * *

ЧIоагIа раьза хинна тIаийцар Шалински совхоза слесарни мастерскерча болхлоша юкъера школа йисте а яьккха цига балха вена Черняев Иван. Дика къахьегарца механизаторашта юкъе белгалваьнна ва слесарь Черняев.

ТКАЧЕНКО М.,

* * *

Цхьа шу да Шалински районерча «Джалка» яхача совхозе Эльханов Саламу токарал болх беш вола.

Тракторашта, комбайнашта, кхыйолча юртбоахама машинашта эшаш йола оатхалаш ю цо хIанз. ХIара сменах йола балха норма шозза а кхы дукхагIа а тIехкхоачашъю Эльхановс. Ший ханнахьа юртбоахама техника бIаьсти ялаташ дIаде кийчъярна дика новкъостал ду цо.

ЗАНГАЕВ Б.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

ЧЕЛЮСКИНЦИЙ ЦIЕРАХЧА КИНОТЕАТРЕ

Йоккха зал — «ЧАСЫ ОСТАНОВИЛИСЬ В ПОЛНОЬЧЬ»

Долалу — 10, 12.30, 3, 5.30, 8, 10.20

ЗIамига зал № 1 — «ЧАСЫ ОСТАНОВИЛИСЬ В ПОЛНОЧЬ»

Долалу — 8.30, 11, 1.30, 4, 6.30, 9.

ЗIамига зал № 2 — «ЧАСЫ ОСТАНОВИЛИСЬ В ПОЛНОЧЬ»

Долалу — 9, 11.30, 2, 2.30, 7, 9.30.

«РОДИНА» ЯХАЧА КИНОТЕАТРЕ

«ЧАСЫ ОСТАНОВИЛИСЬ В ПОЛНОЧЬ»

Долалу 8.30, 10.30, 1, 3.15, 5.30, 7.45, 10.

«СЕРДАЛО» редакцен коллективо редакцен заведующи хинна МАЛЬСАГОВ Оарцхой Казбулат веннилга чIоагIа халахеташ дIа а хойт, цун дезалга кодам а бу.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктокхама секретара — 2-25-72, корректорске — 2-30-91, партийни вахареи экономикани отделий 2-25-72.

СФ00091. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 1441